ΑΡΙΘΜ. 14. *Συνδρομή, ἀρχομένη ἀπὸ 1. Ἰανουαρίου ἑκάστου ἔτους, ἐτησία μόνον καὶ προπληρωτέα:* **ΕΤΟΣ Α'.**
Τόμος Α'. *Πανταχοῦ φράγκ. χρ. 20 ἢ μάρκ. 16.* **τῇ 15/27. *Ἰουλίου* 1885.**

ΡΑΦΑΗΛ ΣΑΝΤΗ*).

Ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς τέχνης καὶ τῶν γραμμάτων πολλάκις βλέπομεν τὴν μεγαλοφυΐαν προσβαλλομένην ὑπὸ δυσμενεστάτων βιωτικῶν περιπετειῶν καὶ τὴν ὁμαλὴν αὐτῆς ἀνάπτυξιν ὑπὸ παντοίων παρακωλυομένην προκομμάτων. Φυσικῶς δὲ περιφανέστερος ἀναδεικνύεται ὁ ἥρως ἐκεῖνος, ὅστις νικηφόρος ὑπερενίκησε τὰς δυσμενεστέρας τῆς τύχης προσβολάς. Ἀλλὰ μήπως τοῦτο εἶνε ἀποχρῶν λόγος, ὅπως μὴ ἐκτιμήσωμεν ἐπαξίως καὶ τὸ πνεῦμα ἐκεῖνο, ὅπερ εὐνοήσασαι καὶ θωπεύσασαι φύσις ἅμα καὶ τύχη ἀνήγαγον δαφνηστεφὲς εἰς τὰς ὑψίστας τῆς ἀνθρωπίνης τελειότητος βαθμίδας;

Ὁ Ραφαὴλ συγκαταριθμεῖται μεταξὺ τῶν πνευμάτων τοῦ τελευταίου τούτου εἴδους. Ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἔρρευσεν ὡς γαλήνιος καὶ ἤρεμος ρύαξ, βαθμηδὸν ἐκτεινόμενος εἰς βαθύτερον ποταμόν, ποταμὸν ὅμως μὴ προσωθούμενον εἰς βράχους καὶ ἀκρωρείας καὶ διὰ καταρράκτου κατακυλινδούμενον, ἀλλὰ προωρισμένον μεγάλας νὰ καταρδεύσῃ ἐκτάσεις καὶ φλὲψ συγκοινωνίας μεταξὺ τῶν λαῶν νὰ καταστῇ. Καὶ πράγματι, ἂν ὑπὸ σοφωτάτης καὶ ἐνθουσιώδους ἅμα προδιεγράφοντο διανοίας καὶ ἐφηρμόζοντο ἀνελλιπῶς αἱ εὐνούστεραι περιστάσεις πρὸς διαπαιδαγώγησιν ἐκτάκτου τινὸς μεγαλοφυΐας, αὗται ἤθελον κοθ' ὅλα συμπέσει καὶ κατ' οὐδὲν ἤθελον διαφέρει τῆς ἐποχῆς, καθ' ἣν ὁ ἐνδοξώτατος τοῦ κόσμου καλλιτέχνης ἐγεννήθη καὶ εἰς ἀνέφικτον ἐμορφώθη τελειότητα. Ὡς τέσσαρες θεοπρόβλητοι σταθμοὶ μεγαλουργίας φαίνονται ἡμῖν ὁ τόπος τῆς γεννήσεως αὐτοῦ καὶ αἱ τρεῖς πόλεις, ἐν αἷς κατόπιν ἔζησε καὶ ἀδιαλείπτως εἰργάσθη.

Γεννήθη τῇ 6. Ἀπριλίου 1483, † τῇ αὐτῇ ἡμέρᾳ τοῦ 1520.

Ἐγεννήθη ὁ Ραφαὴλ ἐν Οὐρβίνῳ. Ὁ πατὴρ αὐ-

*) Τὰ περιφημότερα ἀριστουργήματα τοῦ δαιμονίου χριστιανοῦ ζωγράφου ἐδημοσιεύθησαν ἤδη διὰ τῆς ***Κλειοῦς***, ἀνατυπούσης σήμερον μετὰ τοῦ ***Παρνασσοῦ*** καὶ τὸ ἔξοχον αὐτοῦ ἀριστούργημα, τὴν ***Παναγίαν τοῦ Ἁγίου Σίξτου***. Σύντομοί τινες βιογραφικαὶ σημειώσεις ἐφάνησαν ἡμῖν ἀπαραίτητοι σὺν τῇ παραθέσει τῆς ἰδιογράφου τοῦ μεγάλου τεχνίτου εἰκόνος.

τοῦ Ἰωάννης Σάντη ἦν εὔπορος οἰκογενειάρχης, ζωγράφος καὶ αὐτός, τυχὼν ἐπιμελοῦς φιλολογικῆς καὶ ποιητικῆς παιδεύσεως. Ἡ παιδικὴ τοῦ καλλιτέχνου ἡλικία ἐβαπτίσθη εἰς τὰ νάματα εὐδαίμονος οἰκογενειακοῦ βίου. Εὐσεβὴς καὶ φιλόστοργος μήτηρ ἐνέπνευσεν εἰς τὸ τρυφερὸν παιδίον περιπαθῆ πρὸς τὴν θρησκείαν λατρείαν, βραδύτερον ἐπενεγκοῦσαν θαυμασίας ἐν τῇ τέχνῃ ἐκδηλώσεις. Ὁ πατὴρ ἐδίδαξεν αὐτὸν τὰ πρῶτα τῆς ζωγραφικῆς στοιχεῖα, ἀλλ' ἀτυχῶς δὲν σώζεται ἄχρις ἡμῶν ἔργον τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, διὰ νὰ ἐκτιμήσωμεν τοὺς πρώτους πτερυγισμοὺς τοῦ ἀετοῦ.

Ἐνδεκαετῆ ἐγκατέλιπεν αὐτὸν ὁ πατήρ, ἀποθανὼν τῷ 1491, ἀλλ' ὁ νεαρὸς Ραφαὴλ νέας ἐκ τοῦ οἰκογενειακοῦ ἀτυχήματος δυνάμεις ἤντλησε, διότι ἡ θεία Πρόνοια ἐφάνη φροντίζουσα διὰ τὸ μέγα μέλλον του· οὐδὲν ἀπέμενε πλέον νὰ μάθῃ ἐν τῷ πατρικῷ οἴκῳ καὶ ὤφειλε ν' ἀπέλθῃ ἐν μέσῳ τοῦ κόσμου. Μαθητεύσας καρτερικῶς παρὰ τῷ διαπρεπεῖ Τιμοθέῳ Βίτῃ εἶχεν ἤδη τελειοποιηθῇ, ἰδανικὴ δέ τις οὐσία ἔδει νὰ μεταγγισθῇ ἐν τῇ διανοίᾳ τοῦ ὡρίμου τεχνίτου. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον ἔκρουσε τὴν θύραν τοῦ ἐν Περουγίᾳ μεγάλου διδασκάλου Πέτρου Βανούτση καὶ εἰςῆλθεν εἰς τὸ ἐργαστήριον αὐτοῦ ὡς μαθητευόμενος. Ὁ Πέτρος Περουγῖνος ἦν τότε ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς δόξης αὐτοῦ, ὅ,τι δ' ἤκουσε καὶ πρὸ πάντων εἶδε παρ' αὐτῷ ὁ Ραφαὴλ ἀνέφλεξε τὴν νεανικήν του καρδίαν· ἐκεῖ ἵστατο ἡ περιώνυμος τοῦ διδασκάλου εἰκών, *ἡ ταφὴ τοῦ Κυρίου, ἡ Ἀνάληψις,* καὶ *ἡ στέψις τῆς Μαρίας.* Ὁποῖα ἀριστουργήματα τέχνης καὶ ὁποῖον ἰδεώδη κόσμον ἠδύνατο δι' ἑνὸς βλέμματος ὁ εὐφάνταστος μαθητὴς νὰ περιλάβῃ! Μετὰ θαυμασμοῦ ἠκολούθει ἀγρύπνως τῷ διδασκάλῳ, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἀμέσως ἀνεγνώρισε τὸν ἔξοχον μαθητὴν καὶ τὸν ἀδάμαντα, ὃν ἔμελλε να φιλοτεχνήσῃ εἰς κόσμημα τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Τὸ ὄνομα τοῦ Ραφαὴλ διὰ τῶν πρώτων δοκιμίων κατέστη ταχιστα γνωστὸν καὶ ἐκτὸς τῶν τειχῶν τῆς Περουγίας. Ὁ μέγας Περουγῖνος ἐθαυμάζετο διὰ τὸν μαγευτικὸν καὶ γλυκύτατον τύπον, ὃν ἔδιδεν εἰς τὰς εἰκόνας τῆς Παναγίας. ἀλλὰ τὸ σπάνιον τοῦ διδασκάλου χάρισμα εὗρεν ἠχὼ ἐν τῇ ἁπαλῇ τοῦ μαθητοῦ καρδίᾳ, ἀντηχοῦσαν μέχρι τῶν τελευταίων ἡμερῶν τοῦ ὡραίου βίου του. Πάντα τὰ μεγάλα ἔργα τῶν τελευταίων τοῦ βίου του ἐτῶν διεκόπτοντο πάντοτε ὑπὸ τῆς ἐπεξεργασίας τῶν ὡραιοτάτων τῆς Παναγίας εἰκόνων, αἵτινες ὡς χρυσοῦν τι καὶ φωτεινον νῆμα συγκρατοῦσι τας ὀλίγας ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ ἡμέρας του. Εἰς τεσσαράκοντα καὶ ἓξ ποικιλομόρφους εἰκόνας, ἐξαιρουμένων τῶν ἀπειραρίθμων σχεδιασμάτων καὶ σκιαγραφιῶν, ἀποτυποῖ τὸ ἰδεῶδες τῆς θεομήτορος Παρθένου, ἀείποτε νέον θόλον προστιθεὶς εἰς τὸν ναὸν τῆς δόξης Αὐτῆς. Τίς θ' ἀτενίσῃ ἄνευ συγκινήσεως καὶ θαυμασμοῦ πρὸς τὴν πινακοθήκην ταύτην τῆς Παναγίας, τὴν Ἀποκάλυψιν ταύτην τοῦ Κάλλους καὶ τῆς Ἀρετῆς;

Περὶ τὸ 1504 ἐγκατέστη ὁ Ραφαὴλ ὁριστικῶς ἐν Φλωρεντίᾳ, καὶ ἐνταῦθα, ὅπου ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος εὑρίσκετο ἐν τῇ ἀκμῇ τῆς δόξης του, ἦλθε δὲ καὶ ὁ Λεονάρδος Βίγκιος ἐκ Μιλάνου, ἄφθονον εὗρε τροφὴν το ἀνήσυχον καὶ μεγαλουργὸν πνεῦμά του. Πλεῖστα καὶ θαυμαστὰ ἔργα ἐποίησεν αὐτόθι ὁ ἡμέτερος καλλιτέχνης, μεταξὺ δ' αὐτῶν πάλιν διακρίνονται πολλαὶ μικραὶ τῆς Παναγίας εἰκόνες. Ἐν αὐταῖς πρὸ πάντων ἀπετύπωσεν ὁ Ραφαὴλ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν παριστάνων την Παρθένον ἐν τῇ μητρικῇ αὐτῆς εὐδαιμονίᾳ. Εἰς τὸ κατὰ τὸ φαινόμενον ἁπλούστατον τοῦτο θέμα κατώρθωσε να δώσῃ ποικιλωτάτας μορφάς, χωρὶς νὰ παραβλάψῃ τὸ ἰδεῶδες. Ἡ *Παναγία μὲ τὸ παιδίον,* εἰκὼν δημοσιευθεῖσα ἤδη διὰ τῆς Κλειοῦς (ἐν σελ. 193), ἐνέχει τὴν ἀξίαν τῆς πραγματικότητος καὶ τοῦ ὑπερφυοῦς ἅμα μεγαλείου, οὐδὲ μειοῖ τὸ γόητρον τῆς θεότητος ἡ μητρικὴ στοργὴ ἐν ὄψει γηΐνης μητρός. Τότε ἔγραψε καὶ *τὴν ταφὴν τοῦ Χριστοῦ,* ἔξοχον ἀριστούργημα, ὅπερ ἐκραταίωσε τὴν δόξαν του καὶ παρέσχεν αὐτῷ τὴν πρωτίστην θέσιν μεταξὺ τῶν περιφανεστέρων τῆς ἐποχῆς ζωγράφων.

Ὁ καλὸς αὐτοῦ ἀστὴρ διηυθύνετο νῦν πρὸς τὴν Ρώμην, ἔνθα μεγαλείτερον ἠνοίγετο δι' αὐτὸν στάδιον. Ὁ Πάπας Ἰούλιος ὁ Β ἐσκόπει νὰ συναθροίσῃ περὶ ἑαυτὸν τοὺς διασημοτέρους καλλιτέχνας, τὸν Μιχαὴλ Ἄγγελον, τὸν Βραμάντην, τὸν Λεονάρδον Βίγκιον καὶ τὸν Ραφαήλ, ὅςτις καὶ μετέβη αὐτόθι τῷ 1508. Κατὰ τὰ δώδεκα ταῦτα τελευταῖα τοῦ βίου καὶ τῆς ἐκεῖ διαμονῆς του ἔτη θαυμαστὴν ὄντως ἀνέπτυξε δραστηριότητα, διαρκῶς παράγων καλλιτεχνήματα ἀθάνατα, ἅτινα οὐχὶ νὰ περιγράψωμεν, ἀλλ' οὐδὲ ν' ἀριθμήσωμεν δυνάμεθα. Ἡ ἐν τῇ τέχνη ἀσχολία καὶ καὶ διηνεκὴς ἀφοσίωσις ὀλιγίστας παρεῖχον αὐτῷ ἐν τῷ βίῳ ἀθώας ἀπολαύσεις, τρεῖς δὲ περιπαθέσταται ᾠδαὶ ἐγράφησαν παρὰ τοῦ ἰδίου, ἐκφράζοντος διὰ λέξεων τὸν θερμὸν ἔρωτά του πρὸς πτωχήν τινα χωρικήν, τὴν Fornarina (ἀρτοπώλιδα), ἧς ἡ ἀφελὴς πιθανῶς καὶ ἀγνὴ μορφὴ προςείλκυσε τὸν τρυφερὸν καλλιτέχνην. Ἄλλη τις παράδοσις, καθ' ἣν ὁ Ραφαὴλ ἔλαβε τὸ ἐρατεινὸν τοῦτο πλάσμα ὡς πρότυπον μιᾶς Παναγίας του, ἂν καὶ ἀπεδόθη ὑπὸ τῆς αὐστηρᾶς τῶν βιογράφων αὐτοῦ κριτικῆς εἰς συκοφαντίας συγχρόνων ὁμοτέχνων, ἐξηγεῖ ὅμως μέχρι τινὸς τὴν τάσιν τοῦ Καλλιτέχνου πρὸς ἀναπαράστασιν τῆς θείας τελειότητος διὰ καλλίστων γηΐνων τύπων.

Ἐπισκεφθῶμεν νῦν τὸν δαιμόνιον τεχνίτην εἰς τὸ ἐργαστήριόν του. Τοῦτο ἦν ὄντως ἄξιον τοῦ μεγάλου Ραφαήλ, ἦν αὐτὸ το Βατικανόν. Εἰς αὐτὸν ἐνεσαρκοῦτο ἅπασα ἡ τῆς Ἀναγεννήσεως τέχνη, αὐτὸς ἦν ὁ λαμπρότερος αὐτῆς ἀστήρ, καὶ ὁσάκις ἐπορεύετο εἰς τὸ Βατικανὸν προςήρχοντο πεντήκοντα ἐκ τῶν δοκιμωτέρων ζωγράφων τιμῶντες αὐτὸν διὰ τῆς συνοδείας των. Ἐν τῷ Βατικανῷ τρία δώματα κατὰ διαταγὴν τοῦ Πάπα ἐκοσμήθησαν δι' εἰκόνων του, καὶ ἔκτοτε οἱ περίβολοι ἐκεῖνοι τῶν ἀριστουργημάτων του ὀνομάζονται αἴθουσαι τοῦ Ραφαήλ.

Ἀλλὰ καὶ τὰ προβλήματα, ἅτινα ἔδει νὰ λύσῃ ἐνταῦθα ὁ καλλιτέχνης δὲν ἦσαν ἐκ τῶν τυχόντων. Αἱ τέσσαρες πνευματικαὶ δυνάμεις, αἱ διέπουσαι τὸν νοερὸν τῆς ἀνθρωπότητος βίον, ἔπρεπε νὰ παρασταθῶσιν ἐνταῦθα: ἡ Θεολογία, ἡ Φιλοσοφία, ἡ Ποίησις καὶ ἡ Ἐπιστήμη τοῦ δικαίου. Κοινός τις τεχνίτης ἤθελεν ἀπεικονίσει αὐτὰς δι' ἁπλῆς ἀλληγορίας, ἀλλ' εἰς τὴν ἀφῃρημένην ἔννοιαν ἔδωκεν ὁ Ραφαὴλ πνεῦμα, ζωὴν καὶ σῶμα, οὕτως εἰπεῖν, ἐν τελειοτάτῃ μορφῇ καὶ ἀπαραμίλλῳ καλλονῇ. Καὶ πρῶτον ἡ *Θεολογία* παριστάνεται ὡς συζητοῦσα καὶ θριαμβεύουσα Ἐκκλησία παρὰ τὴν Ἁγίαν Τράπεζαν. Ἐν τῇ εἰκόνι τῆς Φιλοσοφίας, τῇ λεγομένῃ *Σχολῇ τῶν Ἀθηνῶν,* συναθροίζονται οἱ ἀρχαῖοι Φιλόσοφοι, ἔχοντες ἐν μέσῳ τὸν Πλάτωνα καὶ Ἀριστοτέλη, ἐν δὲ τῇ *Ποιήσει* συγκαλεῖ ὁ καλλιτέχνης ἐπὶ τῆς κορυφῆς τοῦ Παρνασσοῦ περὶ τὸν μουσουργοῦντα Ἀπόλλωνα τοὺς μεγίστους ποιητὰς τῶν παλαιῶν καὶ νεωτέρων χρόνων, τὸν Ὅμηρον, τὸν Ἀριστοφάνη, τὸν Σοφοκλῆ, τὸν Δάντην καὶ τοὺς λοιπούς, ὡς εἰκονίζονται αὐτοὶ ἐν τῇ ἡμετέρᾳ εἰκόνι (σελ. 217). Ἡ *Δικαιοσύνη* ἐκπροςωπεῖται ὑπὸ τοῦ Ἰουστινιανοῦ νομοθετοῦντος. Κατόπιν Λέων ὁ Γ. (1513) ἀνέθετο τῷ Ραφαὴλ καὶ ἄλλων ὑποθέσεων ζωγραφίας, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν δ' αὐτοῦ ἐγράφη ἡ *Μάχη τοῦ Κωνσταντίνου,* σωζομένη μέχρι σήμερον ἐν τῇ ὁμωνύμῳ τοῦ Βατικανοῦ αἰθούσῃ, ἧς πιστὸν ἀπεικόνισμα δημοσιευθήσεται ἐν τῇ *Κλειοῖ.* Ἐξ ὅλων ὅμως τῶν λοιπῶν ἀριστουργημάτων τῶν τελευταίων τούτων τοῦ βίου του ἐτῶν ὁ ἀδάμας τῆς πινακοθήκης τῆς Δρέσδης, *ἡ Παναγία τοῦ ἁγίου Σίξτου* (ἐν σελ. 213) μένει τὸ θαῦμα τῆς χριστιανικῆς τέχνης. Ἡ Παρθένος μετὰ τοῦ τέκνου Της αἰωρεῖται εἰς τοὺς αἰθέρας, προςκυνουμένη ὑπὸ τῶν Ἁγίων Σίξτου καὶ Βαρβάρας, μεταβιβασθέντων καὶ τούτων εἰς τὰ οὐράνια σκηνώματα μακρὰν τοῦ γηΐνου κόσμου. Σημειωτέον ὅτι ἡ περίφημος αὕτη εἰκὼν εἶνε ἡ μόνη, ἣν ὁ μέγας ὁ Ραφαὴλ χωρὶς νὰ φανῇ προμελετῶν, χωρὶς τὸ παραμικρὸν νὰ προδιαγράψῃ σχέδιον ἐδημιούργησε, καὶ ἐφ' ἧς ὡς διὰ θείας μηχανῆς ἀντικατωπτρίσθησαν τὰ ἐν τῷ νῷ αὐτοῦ οὐράνια πνεύματα. Τὸ ἀριστοτέχνημα τοῦτο θεωρεῖται ὡς τὸ ὕπατον τῆς τελειότητος σημεῖον, εἰς ὃ ἀνῆλθέ ποτε ἡ Τέχνη παρ' ἀνθρώποις.

Τὸ κύκνειον τοῦ Ραφαὴλ ᾆσμα εἶνε ἡ Μεταμόρφωσις τοῦ Σωτῆρος, ἣν ὅμως δὲν ἐπρόφθασε νὰ τελειώσῃ, διότι καταπονηθεὶς ὑπὸ τῆς γιγαντιαίας καὶ ἀδιαλείπτου ἐργασίας ἠσθένησε κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1520 καὶ ἀπέθανε τριακονταεπταετὴς τῇ Μεγάλῃ Παρασκευῇ τοῦ αὐτοῦ ἔτους.

Ἀπῆλθε καθ' ἣν ἐποχήν, ὡς αἱ παρήγοροι τῆς θρησκείας ἡμῶν παραδόσεις διδάσκουσιν, ὁ Θεάνθρωπος συμπαθέστερον δεξιοῦται ἐν τῷ Ἅδῃ τὰς ἐξ ἡμῶν ἀφιπταμένας ψυχάς, καὶ ἀνεπαύθη εἰς τοὺς κόλπους Ἐκείνου, οὗ τὴν μορφὴν καὶ τὰ πάθη θειότερον παντὸς ἄλλου παρέστησεν εἰς τὰ ὄμματα ἡμῶν. Οἱ περὶ τὴν τέχνην καλολογοῦντες πρὸς οὐδὲν τῶν προγενεστέρων ἢ τῶν μεταγενεστέρων τολμῶσι νὰ παραβάλλωσι τὸ δαιμόνιον τοῦ Ραφαήλ, ὁ δὲ μέγας τῶν Γερμανῶν ποιητὴς Γκαῖτε ἔπλεξε τὸν λαμπρότερον ἐπιτάφιον στέφανον τοῦ καλλιτέχνου διὰ τῶν ἑξῆς ὀλίγων λέξεων „αὐτὸς ἔκαμεν ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἐπεθύμουν ἄλλοι νὰ κάμουν".

Ἂν ἡ ἀκριτόμυθος τῶν χρονογράφων γλῶσσα περὶ παντοίων ἀποφαίνεται ἰδιωτικῶν τοῦ ἡμετέρου καλλιτέχνου περιπετειῶν, οὐδέποτε ὅμως ἡ αὐστηρὰ κριτικὴ κατῆλθε νὰ ἐπικυρώσῃ τὰ θρυλούμενα διὰ παροδικῆς κἂν μνείας. Καὶ ἂν δὲν ἀπέμειναν εἰς ἡμᾶς ὅλως ἀπόκρυφοι οἱ μυχιαίτατοι τῆς καρδίας του παλμοί, ἐν τούτοις οὐδέποτε πρέπει ἀνιέρως νὰ παρεξηγηθῶσιν οἱ ἱερώτεροι ἐρωτικοὶ ρεμβασμοὶ τοιαύτης ὑπερόχου διανοίας. Ἡ πρὸς τὴν μνησθεῖσαν Ἀρτοπώλιδα κλίσις πολλαχῶς ἀμφισβητεῖται. Εἰς πολλὰς τοῦ Ραφαὴλ εἰκόνας ἡ γυνὴ αὕτη παρίσταται μὲ γυμνὸν στῆθος, ἀλλ' ἡ μορφὴ αὐτῆς δὲν διακρίνεται διὰ σπανίας ἢ καὶ ἀνεκτῆς κἂν ὡραιότητος χαρακτήρων, καὶ ὡς ἐκ τούτου πολλοὶ ὑποθέτουσιν, ὅτι παροδικὴν μόνον ὁ Καλλιτέχνης ᾐσθάνθη πρὸς τὸ πλάσμα τοῦτο συμπάθειαν, ἐνῷ βαθέως ἀπετυπώθησαν εἰς την φαντασίαν του τὰ χαρακτηριστικὰ ἄλλης τινὸς περικαλλοῦς Ρωμαίας, ἧς τὸ ἀπεικόνισμα, γνωστὸν ὑπο τὸ ὄνομα „ἡ κυρία μὲ τὸν πέπλον" „εὑρίσκεται ἐν τῇ Πινακοθήκῃ τῶν Ἀνακτόρων Πίττῃ ἐν Φλωρεντίᾳ. Τοιαύτης μᾶλλον γυναικὸς ἡ μορφὴ ἦν ἱκανὴ νὰ ἐγείρῃ καὶ νὰ ἐξάψῃ τὴν φαντασίαν ἑνὸς Ραφαήλ, ὅταν ἐμπνευσμένος ἐδημιούργει τὰ μοναδικὰ αὐτοῦ ἀριστουργήματα. Περιπαθέσταται ᾠδαί του ἑρμηνεύουσι σαφῶς τὸ βαθὺ καὶ ὑψηλὸν τοῦτο αἴσθημα. Μιᾶς ἐκ τούτων ἐπιχειροῦμεν αὐτοσχέδιον παράφρασιν, ὡς κατακλεῖδα τῶν ἀτέχνων τούτων βιογραφικῶν σημειώσεων:

Ὡςὰν μιὰ φλόγα μὲ τραβᾷς, ἐρωτικὸ πουλί μου,
Μὲ μάτια δύο ἐποῦ λυόνουνε τὴν μαύρη μου καρδιά,
Μὲ μάγουλα π' ἀνθίζουνε 'σὰν ρόδα μέσ' 'στὸ χιόνι,
Μὲ ἤχους, 'ποῦ ἀντιλαλοῦν 'σὲ χείλη δροσερά.

Κι' ὅταν ἐγὼ φλογίζομαι, καὶ κύματα ἀκόμη
Δὲν ἠμποροῦν νὰ σβύσουνε μέσα μου τὴν φωτιά.
Ὅμως γλυκὰ αἰσθάνομαι τὸ ἔξαλλό μου πάθος,
Θέλω νὰ ἔχω πλειὸ παλλὴ φλόγα μεσ' 'ς τὴν καρδιά.

Ποιὸς ἐδεσμεύθηκέ ποτε γλυκύτερα ἀπὸ 'μένα;
Ποιὸς ἔχει ἄλλος γιὰ δεσμὰ χέρια τόσο λευκά;
Ἤθελα πάντα σκλάβος Σου νὰ ἦμαι καὶ νὰ μένω·
Καὶ δὲν θὰ ζήσω μιὰ στιγμὴ ἂν ἐλευθερωθῶ.

Ἔχω κρυφὸ τὸ πάθος μου, κρυφὴ τὴν εὐτυχία·
Καλίτερα σιωπηλὸς νὰ ζῇ ἐδῶ κανείς.
Κι' ἂν ἡ ἀθώα ἀπόλαυσις μὲ φέρῃ δυςτυχίαν
Τοὺς πόνους μου θὰ προτιμῶ ἀπὸ κάθε χαρά.

Ἦτον ἄρα γε ἡ κυρία αὕτη „μὲ τὸν πέπλον", τὴν ὁποίαν ὁ Ραφαὴλ οὐχὶ μόνον διὰ τῆς χειρός του, ἀλλὰ καὶ διὰ τῆς καρδίας του ἐζωγράφησε, τὸ πλάσμα, εἰς ὃ ἀπετείνοντο αἱ ᾠδαὶ αὗται, ἦτον ἄρά γε ἡ αὐτὴ ἐκείνη ἐρωμένη, εἰς ἣν μέχρι τῆς τελευτῆς του ὁ καλλιτέχνης ἔμεινε πιστὸς καὶ ἡ ὁποία κατῴκει μετ' αὐτοῦ ἐν τῷ αὐτῷ οἴκῳ; Πυκνὸς πέπλος θὰ καλύπτῃ εἰς αἰῶνα τὸν ἅπαντα τὸ ρωμαντικὸν τοῦτο μυστήριον, ἴσως ὅμως ἐν αὐτῷ ὑποκρύπτεται καὶ ἡ αἰτία, δι' ἣν ὁ Ραφαὴλ πάντοτε ἀπέρριπτεν ὅλας τὰς περὶ γάμου προτάσεις τῶν συγγενῶν καὶ φίλων του.

Ὅσα ὅμως γεγονότα τοῦ βίου του καὶ ἂν μένωσιν εἰς ἡμᾶς ἄγνωστα καὶ ἀνεξήγητα, πάλιν τὰ ἔργα του θα ὁμιλῶσι πρὸς ὅλα τὰ ἔθνη μίαν καὶ τὴν αὐτὴν θείαν γλῶσσαν. Ὅλος ὁ πεπολιτισμένος κόσμος θὰ τιμᾷ καὶ θὰ σέβεται αἰωνίως τὸ ὄνομα τοῦ ἀριστοτέχνου, διότι αὐτὸς ἀνύψωσε τὴν χριστιανικὴν τέχνην εἰς τὸ ὕπατον τῆς τελειότητος αὐτῆς σημεῖον, καὶ μεθ' ὅλας τὰς μεγάλας διαφοράς, αἵτινες ἐπικρατοῦσιν ὅσον ἀφορᾷ πρὸς τὴν περὶ τοῦ ἰδανικοῦ τοῦ ὡραίου γνώμην, ἀρκεῖ μόνον τὸ ὄνομα τοῦ Ραφαήλ, ἵνα παύσῃ πᾶσα ἔρις καὶ φιλονεικία καὶ ἐπέλθῃ τελεία ὁμοφωνία.

* * *

ΙΣΤΟΡΙΚΑ ΑΝΕΚΔΟΤΑ.

Ὁ Βολταῖρος ἐλάμβανεν ἐπανειλημμένως παρά τινος ὀχληροῦ ἐπιστολογράφου ἀτελευτήτους καὶ οὐδὲν λεγούσας ἐπιστολάς. Φυσικῶς οὐδεμίαν ἀπάντησιν ἔδιδεν εἰς αὐτάς. Ὁ ἐπιστολογράφος ἐξηκολούθει νὰ τῷ γράφῃ καὶ παρεκάλει αὐτὸν ἐπιμόνως ν' ἀπαντήσῃ. Τότε καὶ ὁ Βολταῖρος ἔγραψε πρὸς αὐτόν: „Κύριε, ἀπέθανα· καὶ διὰ τοῦτο δὲν δύναμαι ν' ἀπαντήσω εἰς τὰς ἐπιστολάς σας."

— Ἔν τινι ἀγγλικῷ περιοδικῷ ἀνέγνωμεν τὸ ἑξῆς ἀστεῖον ἐπεισόδιον· πρὸ πολλῶν ἐτῶν συμβὰν ἐν τῇ γαλλικῇ Βουλῇ, ἤδη δὲ δημοσιευόμενον, διότι ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐσχάτως ἀπασχολῆσαν τὸν πολιτικὸν κόσμον ζήτημα τοῦ Ἐράτ. Ὁ ἐπὶ τῶν ἐξωτερικῶν ὑπουργὸς εἶχεν ἀναγγείλει αὐτολεξεὶ „Messieurs, nous venons d'apprendre que Dost Mohammed a pris l'Hérat (les rats)", εἰς ταῦτα δ' ἀμέσως ὁ Θιέρσος ἀνεφώνησε: „Que dira le Shah (le chat)?" Ὅτε δὲ ἡ ἐρώτησις αὕτη ἐκίνησε τοὺς πάντας εἰς θορυβώδη γέλωτα, ὁ Θιέρσος προςέθηκε: „Je m'aperçois, messieurs, que mon calembour involontaire a provoqué les souris de la chambre."

ΚΑΙ ΠΑΛΙΝ ΠΕΡΙ ΠΝΕΥΜΑΤΙΣΜΟΥ.*)

ΠΝΕΥΜΑ ΚΑΙ ΠΝΕΥΜΑΤΑ.

Κατὰ τὴν πρώτην αὐτῆς εἰς τὸ Δημόσιον ἐμφάνισιν ἡ *Κλειὼ* ἔσχε τὴν τιμὴν νὰ φιλοξενήσῃ σπουδαίαν περὶ *Πνευματισμοῦ* πραγματείαν, μετὰ χάριτος ἅμα καὶ ἐμβριθείας ὑπὸ τοῦ ἡμετέρου κυρίου Ἀ. Ρ. Ραγκαβῆ γεγραμμένην. Παραλλήλως πρὸς τὰ τότε συζητηθέντα ἐπιχειρῶ νὰ συναφομοιώσω ὀλίγας τινὰς σημειώσεις μου περὶ παραπλησίου τινὸς θέματος, προωρισμένου συγχρόνως νὰ χρησιμεύσῃ εἰς ἑρμηνείαν τῶν δύο παρατεθειμένων εἰκόνων, ὧν ἡ πρώτη αὕτη παρίστησι τὴν κατὰ τὸν θάνατον ἀναγέννησιν τῆς ψυχῆς σύμφωνος πρὸς τὴν θεωρίαν τοῦ γνωστοῦ Ἀμερικανοῦ ἰατροῦ Δάβις. Κατὰ ταύτην πρεσβῦτις τις ἀποθνήσκει, ἡ δὲ ψυχή της ἐν μορφῇ ὡραίας νεαρᾶς κόρης ἀφίπταται εἰς τὸν αἰθέρα ἀόρατος καὶ ἄϋλος διὰ τοὺς περικυκλοῦντας τὸ ἀποθνῆσκον σῶμα οἰκείους.

Η ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ.

Δύναταί τις βεβαίως νὰ σκέπτηται κατὰ τὸ δοκοῦν περὶ τῆς ἀθανασίας, ἀλλ' ἡ εἰκὼν αὕτη, ἥτις ἐκ πρώτης ὄψεως ἐκπλήττει τὸν θεώμενον, δίδει ἅμα καὶ ἀφορμὴν σκέψεών τινων, ἃς ἡ σοφία τοῦ ὑλισμοῦ ἀναμφιβόλως οὐδ' ὀνειρεύεται, ἀλλὰ καὶ νὰ ἀποκηρύξῃ ἢ ν' ἀνασκευάσῃ πάντῃ ἀδυνατεῖ.

Ὁ ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ Ἀμερικῇ ἰδίᾳ ἐπικρατῶν ὑλισμὸς θεωρεῖται ὑπὸ τῶν πολλῶν ὡς νοσηρά τις τοῦ πνεύματος ἀπόπλάνησις ἢ τοὐλάχιστον ἔκτρωμα τῆς ἐπιστήμης δυςειδές. Ἐν ταῖς ἄλλαις τῆς Εὐρώπης χώραις, καὶ μάλιστα ἐν Γερμανίᾳ, ἑπομένως δὲ κατὰ λόγον πολλῷ δικαιότερον ἐν τῇ ἡμετέρᾳ Ἑλλάδι, διὰ τοῦ *πνευματισμοῦ* ἐννοοῦμεν τὰ αὐτοκίνητα τραπέζια, τὰ ἐναντίον τῶν νόμων τῆς βαρύτητος καὶ τῆς λογικῆς εἰς ὕψος ἀπροσδιόριστον αἰωρούμενα σκεύη, τὰ αὐτομάτως καὶ παραδόξως παίζοντα μουσικὰ ὄργανα, τοὺς παρὰ προσδοκίαν καὶ μετὰ Χριστὸν προφητεύοντας καὶ μαντεύοντας *μεσάζοντας* καὶ τὰ τοιαῦτα τερατολογήματα. Ἀλλὰ πάντα ταῦτα δὲν εἶνε πλέον πράγματα, εἰς ἃ δύναται ν' ἀσχοληθῇ πᾶς τις ὁσονδήποτε μεμορφωμένος ἄνθρωπος, κατεδικάσθησαν δὲ ἀπὸ πολλοῦ καὶ ὑπ' αὐτῶν τῶν μεταγενεστέρων συνηγόρων καὶ ἐξ ἐπαγγέλματος διδασκάλων τοῦ πνευματισμοῦ. Ὁ πνευματισμός, περὶ οὗ ἐν Ἀμερικῇ ἐγράφησαν καὶ γράφονται ἑκατοντάδες βιβλίων, κατὰ τὰς ἐμπνεύσεις τοῦ ὁποίου κυκλοφοροῦσι τοσαῦτα περιοδικὰ φύλλα, καὶ εἰς ὃν πιστεύουσιν ἑκατομμύρια πεφωτισμένων ἀνθρώπων, οὐδὲν ἔχει πλέον τὸ κοινὸν μετὰ τῶν ταχυδακτυλουργικῶν δεισιδαιμονιῶν φανατικοῦ καὶ πεπλανημένου ὄχλου, ὃν καὶ μόνον ἀνεθεμάτισεν ἀπὸ πολλοῦ ἡ τῆς Κλειοῦς *Ματαιότης*, ἀλλ' εἶνε ἡγέτης ἀγῶνος κατὰ τῆς ἀπιστίας τοῦ ὑλισμοῦ, πολέμου κατὰ τῶν ἀπελπιστικῶν διδαγμάτων τῆς παρανοουμένης ἐπιστήμης καὶ τῶν ἀπεχθῶν προλήψεων. Ὁ πνευ-

*) Σ. Σ. Κ. Οἱ Ἀναγνῶσται ἡμῶν ἐνθυμοῦνται τὴν μακρὰν *περὶ πνευματισμοῦ* πραγματείαν τοῦ παρ' ἡμῖν ἀξιοτίμου κυρίου Ἀλεξάνδρου Ρ. Ραγκαβῆ, συγκατατεθέντος νὰ κοσμήσῃ τὰς πρώτας τῆς *Κλειοῦς* σελίδας διὰ πρωτοτύπου ἄρθρου καὶ πολλαχῶς νὰ ἐνθαρρύνῃ ἡμᾶς. Ἐπίλογον τῆς διατριβῆς ἐκείνης ἐδημοσίευσεν ὁ κ. Ραγκαβῆς ἐν τῷ καλῷ τοῦ Πειραιῶς *Ἀπόλλωνι* διὰ τῆς ἄνω ἐπιγραφῆς, ἣν καὶ ἡμεῖς παρελάβομεν φιλοξενοῦντες τὰ ἀνωτέρω περὶ τοῦ αὐτοῦ ζητήματος.

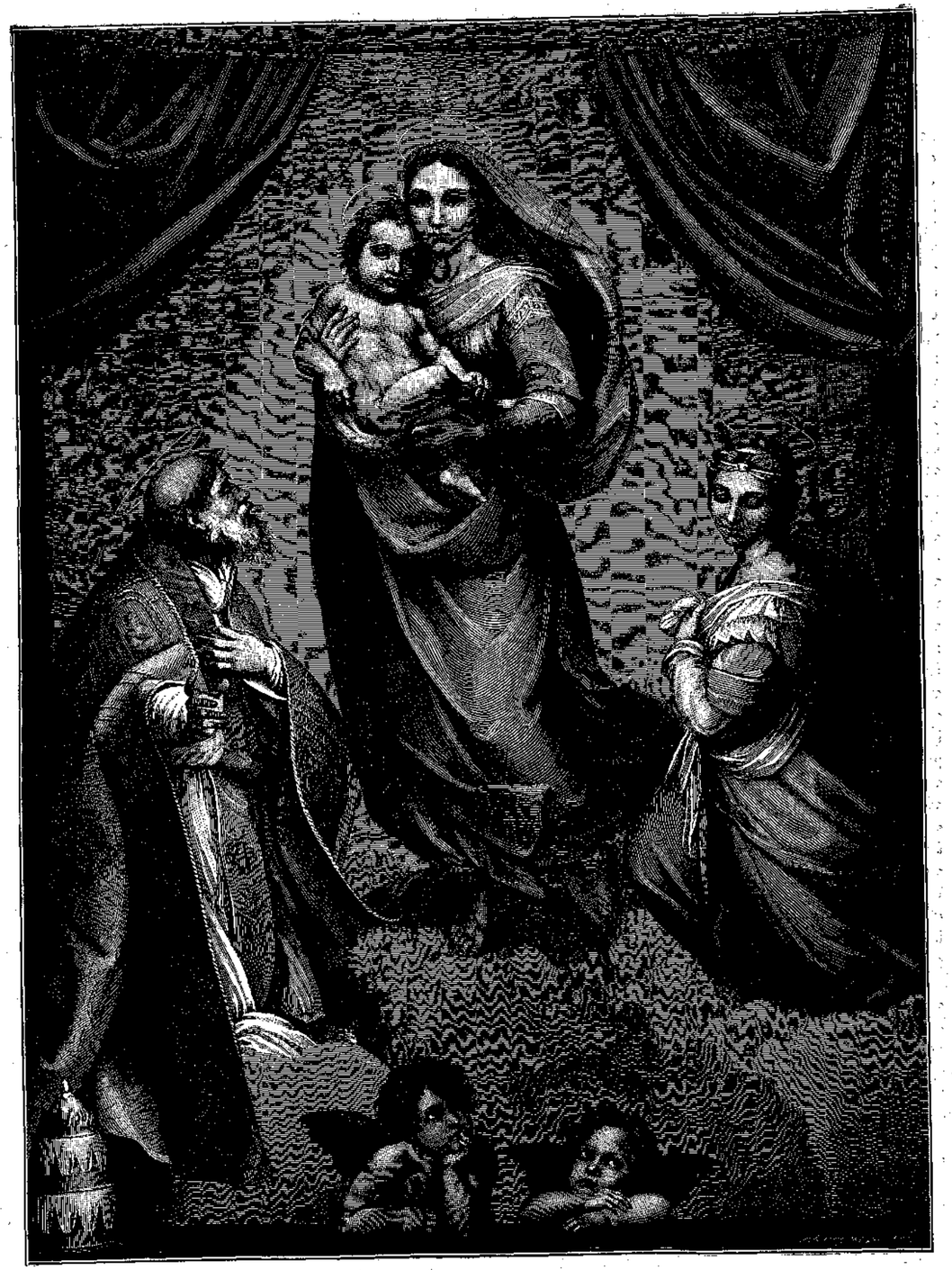

Η ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΟΥ ΣΙΞΤΟΥ.

Κατὰ τὸ πρωτότυπον τῆς ἐν Δρέσδῃ περιφήμου εἰκόνος τοῦ Ραφαήλ.

ματισμὸς ἐν Εὐρώπῃ γεννηθείς, μετεφυτεύθη πολὺ βραδύτερον εἰς Ἀμερικήν, ἐγκλιματιζόμενος δὲ νῦν πάλιν εἰς τὸ πρωτογόνον ἔδαφος, γίνεται δεκτὸς παρ' ἑκάστου ὀρθοφρονοῦντος οὔτε μετ' ἐντελοῦς ἀπιστίας καὶ περιφρονήσεως, οὔτε πάλιν μετὰ τυφλῆς πίστεως καὶ ἀφοσιώσεως εἰς κινδυνώδεις τινὰς παραφυάδας αὐτοῦ, ἀλλὰ μετὰ τιμίαν καὶ λογικὴν ἐξέτασιν καὶ ἔρευναν τῆς οὐσίας, τῶν τάσεων καὶ τοῦ σκοποῦ αὐτοῦ. Ὁ μέγας Κάντιος δὲν ἐδίστασε νὰ γράψῃ οὐχὶ ὀλίγα καὶ δυσμενῆ κατ' αὐτοῦ, ἀλλ' ὁ Σοπεγχάουερ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ θεωρηθῇ ἄσημος καὶ ἐπιπόλαιος αὐτοῦ συνήγορος. Ὡς πρὸς τοὺς πλείστους δ' ὑλιστὰς ἐπιστήμονας τῶν χρόνων ἡμῶν, τοὺς πᾶσαν φιλοσοφίαν συστηματικῶς ἐπικρίνοντας, δυνάμεθα νὰ ἰσχυρισθῶμεν ὅτι οἱ πλεῖστοι φυσιολόγοι, μεθ' ὅλας τὰς καινοφανεῖς αὐτῶν παρατηρήσεις, δὲν ἔσχον ἔτι σοβαρόν τι ἐνδόσιμον, προάγον αὐτοὺς ν' ἀρνηθῶσιν ἀπροκαλύπτως τὴν ὕπαρξιν τοῦ πνεύματος καὶ τὴν ἀθανασίαν αὐτοῦ. Ὅτε ἐσχάτως οἱ ἐξοχώτεροι τῶν φυσικῶν καὶ χημικῶν συνηθροίσθησαν ἐν Βερολίνῳ, ἐδόθη ἀφορμὴ ν' ἀκουσθῇ ἀπὸ στόματος τοῦ διαπρεπεστάτου μεταξὺ αὐτῶν Du Bois-Reymond καὶ ἄνευ ἀντιρρήσεως νὰ γείνῃ παραδεκτὸν ὅτι „διὰ τῶν τελειοτάτων καὶ πλουσιωτάτων φυσικῶν σήμερον ἐπιστημῶν οὐδὲ τὰ ταπεινότατα φαινόμενα τοῦ βίου ἐξηγοῦνται, ἡ δὲ βαρυτάτη αὐτῶν σοφία αἰωνίως θὰ ἦνε ἀνίκανος νὰ πλησιάσῃ εἰς τὸ πνεῦμα".

Ὅταν λοιπὸν οἱ διδάσκαλοι τοῦ ἀμερικανικοῦ πνευματισμοῦ ὑπισχνοῦνται διὰ φυσικῶν αὐτόχρημα μέσων νὰ εἰσαγάγωσιν ἡμᾶς εἰς τὰ ἄδυτα, τὴν οὐσίαν καὶ τὰς ἐνεργείας τοῦ πνεύματος καὶ τῶν πνευμάτων, δὲν δικαιούμεθα βέβαια ν' ἀπαξιώσωμεν προσοχῆς τινος τὰ λεγόμενά των. Τοιαύτη τις συγκατάβασις ἀπὸ μέρους ἡμῶν δὲν θὰ ἐπισκιάσῃ τὰ πολύτιμα τῆς ἀπιστίας καὶ τοῦ ὑλισμοῦ μας πλεονεκτήματα, ἐπὶ τῇ ἀκόπῳ ἄλλως κτήσει τῶν ὁποίων δύναται νὰ καυχᾶται παρ' ἡμῖν ἕκαστος ἀπόφοιτος τῶν πρώτων γυμνασιακῶν τάξεων. Καὶ αὐτὸς ὁ μέγας τῆς Καινιξβέργης φιλόσοφος ἔγραψεν ἄλλοτε *ὀνειροπολήσεις νεκρομάντεων* καὶ ἐπειράθη μεταφυσικῶς νὰ ἐξηγήσῃ τὴν ἐπιρροὴν τῶν πνευμάτων ἐπὶ τῶν ζώντων, ὁ δὲ ἐμβριθέστατος Σοπεγχάουερ ὁμολογεῖ ὅτι τὴν ἐπενέργειαν τῶν τεθνεώτων ἐπὶ τοῦ ἐγκεφάλου τῶν ζώντων δὲν δυνάμεθα ἐκ τῶν προτέρων ν' ἀρνηθῶμεν. Τοὺς ἐν Γερμανίᾳ ἀπὸ τριῶν καὶ τεσσάρων ἤδη αἰώνων ἀνεξαρτήτως περὶ πνευματισμοῦ γράφοντας καὶ συζητοῦντας, διεδέχθησαν σήμερον καὶ οἱ τοῦ Δαρβινισμοῦ περιώνυμοι ἀπόστολοι, παρ' ὑμῖν δέ, ἐν Λειψίᾳ, αἱ παρὰ τῷ Ὀσβάλδῳ Μοῦτσε ἐκδιδόμεναι πνευματιστικαὶ βιβλιοθῆκαι καὶ ἐφημερίδες ἀνθαμιλλῶνται κατὰ ποσὸν πρὸς τὰς ἐκδόσεις τῶν ἐρευνῶν τῆς ἐν Λονδίνῳ Λέσχης. Τὰ ἐκ τῆς κινήσεως τῶν τραπεζῶν ἀπορρεύσαντα θεωρήματα ἐξηφανίσθησαν πλέον, ἄλυτα ἐννοεῖται, ἀνεσκευάσθησαν δὲ αἱ τοιαῦται πλάναι ὑπὸ τοῦ περιωνύμου νεκρομάντεως Ἀνδρέου Δάβις, κατωρθώσαντος νὰ ἐπαναγάγῃ εἰς τὰ λογικὰ σύνορα τὸ ἀθάνατον ἐνέχον δύναμιν πνεῦμα. Αἱ γερμανικαὶ θεωρίαι καὶ τῶν Ἀμερικανῶν τὰ βιβλία περὶ τοῦ πνευματισμοῦ καταπονοῦσι καὶ ταράττουσιν ἐνίοτε τὸν νοῦν τοῦ ἰδιώτου, ἡμεῖς δὲ θὰ προτιμήσωμεν νὰ δώσωμεν ἁπλῆν τινα καὶ ἐναργῆ εἰκόνα τοῦ ἐν Ἀμερικῇ ἀκμάζοντος πνευματισμοῦ, ὡς ἀντελήφθη καὶ διδάσκει αὐτὸν ὁ προμνησθεὶς Δάβις ἐν τῇ πολυκρότῳ αὐτοῦ συγγραφῇ περὶ τῆς *Ἁρμονικῆς φιλοσοφίας τῆς ἀρχῆς καὶ τοῦ σκοποῦ τοῦ ἀνθρώπου, τῆς ὑγείας, τῆς νόσου καὶ τῆς θεραπείας*. Ἐκ τῆς εὐλήπτου καὶ ἐπιστημονικῆς ἅμα ταύτης συνόψεως τῶν κυριωτέρων διδαγμάτων τῆς καθ' ἡμᾶς προ-

τικὴ οὐσία. Ἀλλὰ πῶς αὕτη ἔρχεται εἰς συνάφειαν μὲ τὴν ἄξεστον καὶ ἀκατέργαστον ὕλην; Ἀποκρίνομαι. Πνεῦμα εἶνε ὀργανισμός τις ἐκ λεπτοτάτων καὶ ἐξητμισμένων ὑλῶν συντιθέμενος καὶ ἑπομένως συγγενεύων πρὸς πάσας τὰς ἁπλουστάτας ἑνώσεις τῆς ὕλης ἐν τῇ φύσει. Οὕτως ὁ ἠλεκτρισμὸς καὶ ὁ μαγνητισμὸς συγγενεύουσι πρὸς τὴν πνευματικὴν σύνθεσιν περισσότερον τῶν μυώνων, οὗτοι πάλιν περισσότερον τῶν ὀστῶν, καὶ ταῦτα περισσότερον τῶν φυτῶν καὶ ἔτι περισσότερον τῶν ὀρυκτῶν. Ἐκεῖνα λοιπὸν τὰ ἐν τῇ φύσει στοιχεῖα, ἅτινα ἔχουσι περισσοτέραν συγγένειαν πρὸς τὴν πνευματικὴν οὐσίαν τοῦ ἀνθρώπου, χρησιμεύουσι καὶ εἰς τὴν φύσιν καὶ εἰς τὸ πνεῦμα ὡς ἄμεσα ἐργαλεῖα πρὸς ἐκτέλεσιν τοῦ τελικοῦ αὐτῶν σκοποῦ. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἠλεκτρισμὸς καὶ ὁ μαγνητισμὸς ἔχουσι στενὴν πρὸς τὴν πνευματικὴν ἀρχὴν συγγένειαν, ὀρθῶς σκεπτόμενοι πρέπει νὰ παραδεχθῶμεν, ὅτι τὸ πνεῦμα αὐτοὺς μεταχειρίζεται ὡς *ἀμέσους κινητηρίους* δυνάμεις, ὅπως δι' αὐτῶν ἐπενεργήσῃ ἐπὶ τῆς ὁρατῆς καὶ ἀδρανοῦς ὕλης. Ὅταν λοιπὸν ὑμεῖς ἐπιχειρῆτε νὰ ἐγείρητε βάρος πεντήκοντα ὀκάδων, τὸ πνεῦμα ὑμῶν ἔχει ἀνάγκην ποσοῦ τινος κινητηρίων, ἤτοι μεσαζουσῶν δυνάμεων, ὧν ἑκάστη χαρακτηρίζεται δι' ὡρισμένων τινῶν ἐνεργειῶν, ἀνταποκρινομένων πρὸς τὸ ἐξωτερικὸν βάρος. Ἡ ἀπόφασις πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ βάρους ἐν ἀκαρεῖ μεταβιβάζεται εἰς τὴν παρεγκεφαλίδα, ἥτις, καθ' ἑαυτὴν οὖσα ἀρνητική, μεταβάλλεται εἰς θετικὴν καὶ ἐπίσης ἀκαριαίως διά τινος μαγνητικοῦ μέσου ἀναγγέλλει τὴν ἀπόφασιν εἰς τὰ νεῦρα τοῦ νωτιαίου μυελοῦ, ἤτοι τὰ κινητικὰ νεῦρα, τὰ ὁποῖα συγκοινωνοῦσι μετὰ τῶν μυώνων καὶ οὗτοι μετὰ τῶν ὀστῶν. Διὰ τῆς συστολῆς καὶ διαστολῆς τῶν μυώνων τῆς χειρὸς αἴρεται ἤδη τὸ βάρος· οὕτω δὲ τὸ πνεῦμα αἴρει αὐτό, ἑπτὰ διαφόρους συνθέσεις τῆς ὕλης πρὸς τοῦτο μεταχειριζόμενον, ἤτοι μαγνητισμόν, ἠλεκτρισμόν, τὸν ἐγκέφαλον καὶ τὴν παρεγκεφαλίδα, τὰ νεῦρα, τοὺς μυῶνας καὶ τὰ ὀστᾶ. Τὸ πνεῦμα, καίπερ δυνάμενον νὰ ἄρῃ τὸ βάρος, δὲν δύναται νὰ ἔλθῃ εἰς ἄμεσον συνάφειαν πρὸς τοιαύτην ἀκατέργαστον ὕλην καὶ διὰ τοῦτο μεταχειρίζεται τὰ μνημονευθέντα μέσα ἀλληλοδιαδόχως, ὑπάγων αὐτὰ ὑπὸ τὴν ἰδίαν αὐτοῦ θέλησιν. Ἡ ὕλη αὐτὴ καθ' ἑαυτὴν οὔτε θέλησιν, ὡς γνωστόν, ἔχει οὔτε νοῦν, ἵνα παραγάγῃ τι ἀνώτερον τῶν θελήσεως ἐστερημένων δυνάμεών της. Ἐκ τοῦ ἁπλοῦ τούτου παραδείγματος δύναταί τις περαιτέρω νὰ ἐξαγάγῃ τὸ συμπέρασμα, ὅτι τὸ πνεῦμα καὶ οὐχὶ ὁ ἐγκέφαλος ἢ οἱ μυῶνες ἢ ἄλλο τι τοῦ πνεύματος ὄργανον παράγει ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον ἡμεῖς ὀνομάζομεν βιομηχανίαν, τέχνην καὶ ἐπιστήμην."

Τοιαύτη εἶνε ἡ πνευματιστικὴ σοφία τοῦ Δάβις ὑπὸ τὴν ἁπλουστάτην αὐτῆς μορφήν. Καταλεπτῶς περιγράφει πῶς τὸ πνεῦμα μεταχειρίζεται ἀνατομικάς, φυσιολογικάς, μηχανικάς, χημικάς, ἠλεκτρικάς, μαγνητικὰς καὶ τέλος πνευματικὰς δυνάμεις ἢ μέσα, ὅπως φανερωθῇ, λάβῃ ὑπόστασιν, ἐκτελέσῃ τὴν θέλησίν του καὶ φθάσῃ συγχρόνως πρὸς τὸ ὑπεράνω τῆς φύσεως αἰώνιον καὶ ἄφθαρτον πνεῦμα. Αἱ ἰδέαι του συνταυτίζονται ἐνταῦθα θαυμασίως πρὸς τὰς ἰδέας τῶν γερμανῶν φιλοσόφων. Καὶ αὐτοὶ δὲ οἱ φυσιολόγοι, οἱ ὡς ἴδιον καθῆκον θεωρούντες ἐν παντὶ ν' ἀρνηθῶσι τὸ πνεῦμα καὶ πανταχοῦ βλέποντες *μόνον μυῶνας*, νεῦρα, ἐγκέφαλον καὶ γάγγλια, ἀναγκάζονται ν' ἀποδώσωσιν εἰς τὴν ψυχήν, εἰς τὸ πνεῦμα δηλαδή, ἰδιαίτερα δίκαια καὶ μάλιστα ἀτομικὴν ἀθανασίαν, ἢ τοὐλάχιστον νὰ ὁμολογήσωσιν, ὅτι εἶνε ἀνίκανοι νὰ ἐξηγήσωσι φυσικὰ φαινόμενα. Οὕτως ἅπαντες οἱ ἐρευνηταὶ τῶν φυσιολογικῶν φαινομένων, ἀπὸ τοῦ Ἰωάννου Μυλλέρου μέχρι τοῦ Du Bois-Reymond φανερῶς ὡμολόγησαν τοῦτο, ὁ δ' ἐν τῇ Ἡμετέρᾳ πόλει καθηγητὴς Ludwig, γνήσιος ἄλλως ὑλιστής, λέγει ὅτι ἡ φυσιολογία ἀδυνατεῖ ν' ἀρνηθῇ τὴν μετὰ θάνατον ὕπαρξιν τοῦ πνεύματος.

Οἱ ἀτυχεῖς Ἀμερικανοί, παρ' οἷς ὁ ὑλισμὸς κατήντησε πλέον ἀνυπόφορος, προσπαθοῦσι διὰ τῶν ἐν Εὐρώπῃ περιφρονηθέντων πνευμάτων νὰ εὕρωσι προστασίαν κατὰ τῶν ἐπιβουλευομένων αὐτοὺς καὶ τὴν περιουσίαν των καὶ διὰ μαγικῶν ᾀσμάτων καὶ ᾠδῶν νὰ ἐξορκίσωσι τὸν διάβολον τῶν πνευματωδῶν ποτῶν. Ἡμεῖς οἱ ἐν Εὐρώπῃ θὰ ἤμεθα βεβαίως φρονιμώτεροι ἐκείνων καὶ θὰ ἔχωμεν τὴν ἀπαιτουμένην νοημοσύνην νὰ διαγνώσωμεν, τί τὸ καλὸν καὶ τί τὸ ἀπορριπτέον ἐκ τῆς ξένης διδασκαλίας. Ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὸν Δάβις καὶ ἄν, ἐκτὸς τῆς μαγνητιστικῆς ἰατρικῆς, οὐδὲν ἄλλο ἐφεύρισκε, πάλιν ἤθελεν εἴσθαι εἷς τῶν διαπρεπεστέρων ἰατρῶν τῆς ἐποχῆς μας. Ἡ θεραπευτική του μέθοδος πηγάζει ἐκ τοῦ αὐτομαγνητισμοῦ. Καὶ πῶς ἄρά γε μαγνητίζει τις ἑαυτόν; Ἁπλούστατα· ἔχων τὴν εὐγενῆ, σταθερὰν καὶ ἄκαμπτον θέλησιν νὰ θέλῃ τι ἢ νὰ μὴ θέλῃ, θεωρῶν δὲ τὴν ἰδίαν θέλησιν ὡς ἐπίγειον οὐρανὸν δύναται καὶ φυσικὰς ἀκόμη νόσους νὰ θεραπεύῃ καὶ τὸ σῶμά του ν' ἀπαλλάσσῃ ἀνηκέστων βασάνων. Ἀκούων τις ὅτι δύναται νὰ θεραπεύσῃ τὸ νοσοῦν σῶμά του διὰ μόνης τῆς θελήσεώς του, βεβαίως θὰ ἐκπλαγῇ, καὶ θ' ἀπορήσῃ, ἀλλὰ ἐν τῇ ἀπορίᾳ του συγχρόνως λησμονεῖ πολλοὺς ἐκ τῶν γνωρίμων του, ἰσχυροτέραν αὐτοῦ θέλησιν ἔχοντας, καὶ πολλάκις ἀκουσθέντας νὰ λέγωσι: „Δὲν ἔχω καιρὸν νὰ ἦμαι ἄρρωστος". Πολλάκις ὁ φόβος μὴ ἀσθενήσῃ τις ἔχει διὰ τον φοβούμενον τὰς αὐτὰς συνεπείας, ἃς καὶ ἡ ἀσθένεια, ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου ἡ ἀφοβία πολλοὺς ἐλύτρωσεν, ὡς συμβαίνει παρὰ πολλοῖς, ὁσάκις ἐνσκήπτῃ χολέρα ἢ ἄλλη τις ἐπιδημικὴ νόσος.

Ἐν τούτοις ὁ κόσμος τῶν ἀνεξηγήτων φαινομένων καθ' ἑκάστην πλουτίζεται, ὅλος δὲ ὁ πλοῦτος αὐτὸς πηγὴν ἔχει πάντοτε τὴν Ἀμερικήν, ἔνθα ἀπὸ διετίας ἤρχισαν νὰ κυκλοφορῶσι καὶ φωτογραφήματα πνευμάτων καὶ ψυχῶν τῶν νεκρῶν. Ἐν νέᾳ Ὑόρκῃ φωτογράφος τις ὀνόματι Οὐΐλλιαμ Μοῦμπλερ ἐκήρυξεν, ὅτι δύναται νὰ προσηλώσῃ ἐπὶ τῆς φωτογραφικῆς πλακὸς τὰς ψυχὰς τῶν ἀποθανόντων, αἵτινες δῆθεν παρουσιάζοντο ὄπισθεν ἢ πλαγίως τοῦ φωτογραφήματος τοῦ ἐπιθυμοῦντος ν' ἀποκτήσῃ τὴν φωτογραφικὴν εἰκόνα τῆς ψυχῆς νεκροῦ, γνωρίσαντος αὐτον κατὰ τον βίον. Ἀλλὰ μετ' οὐ πολὺ καὶ ἄλλη μὲν πολλοί, πρὸ πάντων δὲ συνάδελφοι τοῦ Μοῦμπλερ κατηγόρησαν αὐτὸν ἐπὶ ἀγυρτείᾳ καὶ τὸν ἐνήγαγον εἰς δίκην. Εἷς ἐκ τῶν κατηγορούντων αὐτὸν μαρτύρων, ἄγνωστος ἄλλως αὐτῷ, παρουσιάσθη ὑπὸ ψευδὲς ὄνομα εἰς τὸν ψυχοφωτογράφον ἵνα φωτογραφηθῇ καὶ συγχρόνως ἀποκτήσῃ φωτογραφίαν τινὰ τῆς ψυχῆς τοῦ τεθνεῶτος πενθεροῦ του. Καὶ τῷ ὄντι ὄπισθεν τῆς ἰδίας του εἰκόνος ἐπεφάνησαν οἱ ἀμυδροὶ χαρακτῆρες φασματώδους μορφῆς, ἀλλ' ὁ μάρτυς ἐδήλωσεν, ὅτι αὕτη οὐδεμίαν εἶχεν ὁμοιότητα πρὸς τὸν πενθερόν του οὔτε πρὸς ἄλλο τι γνωστὸν εἰς αὐτὸν ἀνθρώπινον πλάσμα (ἴδ. εἰκ. σελ. 216).

Ἐν τούτοις αἱ ἀποδείξεις τῆς ὑπερασπίσεως τοῦ κατηγορουμένου ἦσαν οὐκ ὀλίγαι, ἀφ' οὗ μάλιστα καὶ ἐκ τῶν δικαστῶν τινες εἶχον εἰς τὴν κατοχήν *των* φωτογραφίας συγγενῶν ἀποθανόντων καὶ διϋσχυρίζοντο ὅτι τὰ χαρακτηριστικά των ἦσαν τὰ αὐτά. Ὁ κατηγορούμενος φωτογράφος ἠθωώθη ἐπὶ τέλους καὶ οὕτως ἡ ὑπόθεσις ἔμεινε σκοτεινὴ καὶ ἀνεξήγητος ὡς πρότερον.

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΕΡΙΠΑΤΟΙ.

ΜΙΑ ΕΠΙΣΚΕΨΙΣ ΕΙΣ ΤΟ ΑΣΤΕΡΟΣΚΟΠΕΙΟΝ.

(συνέχεια).

Ἀφ' οὗ τοιουτοτρόπως ἡ κεφαλὴ τοῦ περιέργου ἐπισκέπτου πληρωθῇ ἀναριθμήτων ἀριθμῶν καὶ ἐξισώσεων, πείθεται ἐν τέλει, ὅτι οἱ ἀπλανεῖς ἀστέρες δὲν δύνανται νὰ φανῶσιν ἐν τῷ τηλεσκοπίῳ ἢ ὡς μικρὰ σημεῖα. „Ἀλλὰ προς θεοῦ, ἀναφωνεῖ κατόπιν, πρὸς τί μεταχειρίζεσθε τὰ πολυδάπανα ταῦτα ἐργαλεῖα, ἀφ' οὗ δι' αὐτῶν βλέπετε αὐτοὺς τόσον μικροὺς καὶ ἀφανεῖς ὅσον καὶ διὰ του γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ; Ἀπαντῶντες εἰς ταῦτα λέγομεν: — Τὸ πλεονέκτημα τῶν τηλεσκοπίων τούτων ἔγκειται ἐν τῇ μεγαλειτέρᾳ τοῦ φωτὸς ἐντάσει. Τὸ ἀπὸ τοῦ ἀστέρος προερχόμενον καὶ ἐπὶ τοῦ ἀντικειμενικοῦ φακοῦ πίπτον φῶς συμπυκνοῦται ὑπ' αὐτοῦ τόσον, ὥστε διὰ τοῦ κάτω μικροῦ φακοῦ εἰςέρχεται ἅπαν εἰς τὴν ὀπὴν τῆς κόρης τοῦ ἡμετέρου ὀφθαλμοῦ καὶ βλέπομεν ἀπαράλλακτα ὡςανεὶ εἴχομεν γιγαντιαῖον ὀφθαλμόν, ἔχοντα 27 δακτύλων διάμετρον. Τὰς λεπτοτάτας ἐντυπώσεις τοῦ φωτός, ὧν πάντη ἤθελε στερηθῇ ὁ γυμνὸς ὀφθαλμός, αἰσθανόμεθα τοιουτοτρόπως ἐναργέστατα, ἀμέτρητος δὲ ἀριθμὸς ἀστέρων καὶ ἄλλων οὐρανίων σωμάτων, ὧν ἡ ὕπαρξις ἦτον ἄγνωστος πρὸ τῆς χρήσεως τοῦ τηλεσκοπίου, κατέστη ἤδη ἀντικείμενον ἐρεύνης καὶ σπουδῆς ὅλων τῶν ἀστρονόμων. Διὰ τοῦ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ δὲν βλέπομεν πράγματι τόσους ἀστέρας, ὅσους νομίζομεν ὅτι βλέπομεν. Δέον νὰ ἦνέ τις πρῶτον λίαν ὀξυδερκής, διὰ νὰ δυνηθῇ ν' ἀριθμήσῃ ὑπὲρ τὰς δύο χιλιάδας ἀστέρων. Διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ὅμως βλέπομεν πραγματικῶς ἄμετρον ἀριθμὸν ἀστέρων, ὑπερβαίνοντα καὶ κατὰ τοὺς μᾶλλον μετριόφρονας ὑπολογισμοὺς ἡμῶν τὰ 30 ἑκατομμύρια. Εἰς οἱανδήποτε θέσιν τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἂν διευθύνωμεν τὸ τηλεσκόπιον, ὅπου ὁ ἄοπλος ὀφθαλμὸς βλέπει μόνον σκότος βαθύ, θα παρατηρήσωμεν δι' αὐτοῦ μέγιστον ἀριθμὸν μικρῶν φωτεινῶν σημείων, ἀστέρων εἰς ἀνυπολογίστους ἀφ' ἡμῶν ἀποστάσεις, οὐδαμοῦ δ' ἐν τῷ ἀχανεῖ στερεώματι ὑπάρχει μέρος χανόμενον εἰς τὸ κενόν. Ἰδού π. χ. ἐνταῦθα βλέπομεν δύο ἢ τρεῖς φωτεινοτέρους ἀστέρας δεκάτου ἢ ἑνδεκάτου μεγέθους, ὅλως διόλου ἀοράτους δι' ἀόπλου ὀφθαλμοῦ, ἐγγὺς δ' αὐτῶν πλῆθος ἀμυδρῶν καὶ σχεδὸν ἀδιακρίτων σημείων, ἅτινα φαίνονται ἀτάκτως διεσπαρμένα. Ἅπαντα ταῦτα τὰ ἐλάχιστα σημεῖα εἶνε ἀπλανεῖς ἀστέρες ἤτοι ἥλιοι, ὡς ὁ ἡμέτερος, καὶ οὐδένα λόγον ἔχομεν ν' ἀρνηθῶμεν, ὅτι καὶ αὐτοὶ περικυκλοῦνται ὑπὸ πλανητῶν ὁμοίων τῷ ἡμετέρῳ.

Πνευματιστική φωτογραφία (ἴδε σελ. 215).

Καὶ οἱ πλανῆται φαίνονται διὰ τοῦ τηλεσκοπίου, ὅπως καὶ οἱ ἀπλανεῖς, ὡς μικρὰ σημεῖα μὴ προςελκύοντα τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ ἰδιώτου. Ἀλλ' ὑπάρχουσιν ἐν τῷ οὐρανῷ ἄλλα τινὰ ἀντικείμενα, κατάστάντα ἡμῖν γνωστὰ πρῶτον διὰ τοῦ τηλεσκοπίου· ταῦτα δὲ εἶνε αἱ ὁμιχλώδεις κηλῖδες καὶ αἱ σωρεῖαι τῶν ἀστέρων. Αἱ πρῶται εἶνε ὠχραὶ κηλῖδες, ἐφ' ὧν πολλάκις διακρίνονται φωτεινότερά τινα μέρη ἢ πυκνώσεις. Καὶ αὗται οὐδὲν ἀξιοσημείωτον παρουσιάζουσιν εἰς τὸν ἀδαῆ, ἂν δὲν ἐξηγήσῃ τις αὐτῷ τὴν φύσιν των, ἀδιάφορον ἂν πιστεύσῃ ἢ μή, ὅτι αἱ θέσεις αὗται σχηματίζονται ἐκ συμπυκνωθέντων ἀερίων καὶ ἰδίᾳ ὑδρογόνου, ἐξ ὧν βαθμηδὸν μορφοῦται εἷς ἢ πλειότεροι ἀστέρες. Καὶ πραγματικῶς ὑπάρχουσι τοιαῦταί τινες φωτειναὶ κηλῖδες, συνιστάμεναι, ὡς γνωστόν, ἐξ ἀπείρου ἀριθμοῦ ἀστέρων τόσον πλησίον ἀλλήλων κειμένων, ὥςτε καὶ τὰ ἰσχυρότατα τηλεσκόπια ἀδυνατοῦσι νὰ διακρίνωσι μεμονωμένα φωτεινὰ σημεῖα, ἅτινα φαίνονται φωτοβολοῦντα εἰς ἄλλας κηλῖδας. Εἰς τὰς ἀπωτάτας ταύτας χώρας τοῦ σύμπαντος τὰ ἐργαστήρια, ἔνθα κατασκευάζονται οἱ κολοσσοὶ τοῦ κόσμου, εἶνε ἀληθῆ ἐργοστάσια ἡλίων, ἡμεῖς δ' ἐν τῇ σμικρότητι ἡμῶν μόλις δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τὰ ἴχνη τῶν δακτύλων τοῦ μεγάλου τεχνίτου.

Τοιαῦτα εἶνε τὰ ἀποτελέσματα μιᾶς ἐπισκέψεως τοῦ ἀστεροσκοπείου. Ἂν δὲν ὑπῆρχεν ὁ θαυμαστὸς τῷ ὄντι μηχανισμὸς τοῦ τηλεσκοπίου, ὁ ἰδιώτης οὐδὲν θὰ εἶχε νὰ θαυμάσῃ καὶ θὰ ἀπεχώρει λίαν δυςηρεστημένος ἐκ τῆς ἐπισκέψεως ταύτης, διότι αὐτὸς προςεδόκα διὰ τοῦ τόσον μεγάλου σωλῆνος νὰ ἴδῃ ὅλως διάφορα πράγματα. Ἡ εἰς τὸ Ἀστεροσκοπεῖον εἴςοδος ἀπαγορεύεται τῷ δημοσίῳ πανταχοῦ, διότι οὐδεμία ἐξ αὐτῆς δύναται νὰ προκύψῃ ὠφέλεια, ἀλλὰ μόνον ἐπαύξησις διαψευσθεισῶν μετὰ τὴν ἐκ τοῦ βωμοῦ τῆς ὑψίστης Ἐπιστήμης ἀναχώρησιν.

Ἄφετε λοιπὸν τοὺς ἀστρονόμους ἀκαταπαύστως νὰ ὑπολογίζωσι καὶ νὰ μετρῶσιν ἀποστάσεις ἀνυπολογίστους καὶ μὴ ταράσσητε τοὺς κύκλους των, ἐπισκεπτόμενοι αὐτοὺς εἰς τὸ ἀστεροσκοπεῖον. Ἐκτὸς αὐτοῦ καὶ εὑρισκόμενοι μεθ' ὑμῶν ἐν καλῇ καὶ εὐθύμῳ συναναστροφῇ εὐχαρίστως θὰ ἀφηγηθῶσιν Ὑμῖν περὶ ὅλων τῶν πραγμάτων, ὅσα εἶδον ἐκεῖ ἐπάνω καὶ ἐσπούδασαν τὴν εἰς τὰς ἀχανεῖς τοῦ στερεώματος ἐκτάσεις κίνησιν καὶ περιπλάνησιν αὐτῶν. Ὅ,τι ὅμως πρώτιστα πάντων καὶ εὐλόγως κινεῖ τὴν ὑμετέραν περιέργειαν εἶνε ἡ γνῶσις τῶν σχέσεων τῆς σελήνης πρὸς τὴν γῆν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον ὑμῶν τοῦτο σκοπὸν ἔχουσι νὰ ἱκανοποιήσωσιν αἱ ἑξῆς ἄτακτοι σημειώσεις.

Η ΘΥΓΑΤΗΡ ΤΗΣ ΓΗΣ.

Ὀλίγον ἀνωτέρω ἀνέφερα ὡς ἐν παρόδῳ ἄνθρωπον ἐπὶ τῆς σελήνης πλανώμενον. Αὐτὸ δὲν εἶνε ἀληθές, ἐπιθυμῶ δὲ τώρα ν' ἀπαλλάξω τὴν συνείδησίν μου φανερὰ ὁμολογῶν, ὅτι κυρίως οὐδεὶς ἄνθρωπος ὑπάρχει εἰς τὴν σελήνην. Τὴν διαβεβαίωσιν ταύτην πρέπει νὰ ἐκφράσω μετὰ πάσης θετικότητος, ἐπειδὴ ἐγὼ αὐτὸς πολλάκις εὑρέθην εἰς τὴν σελήνην καὶ ἰδίοις ὀφθαλμοῖς ἠδυνήθην περὶ τούτου νὰ πεισθῶ. Καὶ ναὶ μὲν ἐπὶ τοῦ παρόντος μία μόνον γραμμὴ συγκοινωνίας ὑπάρχει μεταξὺ τῆς γῆς καὶ τῆς σελήνης, μὲ ἄλλους λόγους ἡ διὰ τοῦ τηλεσκοπίου ὀπτικὴ γραμμή, ἀλλ' ὅμως καὶ αὕτη ἤρκεσεν, ἵνα μοι παράσχῃ πολλάκις τὴν εὐκαιρίαν

Ο ΠΑΡΝΑΣΣΟΣ

Κατὰ τὸ πρωτότυπον τῆς ἐν τῷ Βατικανῷ εἰκόνος τοῦ Ραφαήλ.

νὰ ἐπισκεφθῶ ἐπ' ὀλίγον τὴν καλὴν ἡμῶν γείτονα, τὴν ἐκ τῆς ἀϋπνίας ὠχρὰν σελήνην.

Ἐν πρώτοις ὀφείλω νὰ μὴ ἀποκρύψω, ὅτι οὐδόλως ηὐχαριστήθην ἐκεῖ, καὶ διὰ τοῦτο τώρα ἐννοῶ, ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ φαινόμενος ἐπ' αὐτῆς ἄνθρωπος, ἄν ποτε πραγματικῶς εἶχεν ἐγκατασταθῇ ἐπ' αὐτῆς, δὲν ἠδυνήθη ἐπὶ μακρὸν νὰ ὑποφέρῃ τὴν θέσιν του. Ἐν ἄλλοις λόγοις ἡ σελήνη πάσχει φοβερόν τι νόσημα, ἐντελῆ δηλαδὴ ἀνυδρίαν. Τοιαῦτα πάσχει τις, ὅταν ἐν καιρῷ δὲν φροντίσῃ νὰ λάβῃ τὰ κατάλληλα οἰκονομικὰ μέτρα καὶ ζῇ τὰ πάντα δαψιλῶς καταδαπανῶν. Ἡ σελήνη, ἐν ᾗ καὶ σήμερον ἀκόμη δυνάμεθα νὰ ἴδωμεν τὰς τεραστίας δεξαμενάς, αἵτινες ἄλλοτε ἦσαν αἱ θάλασσαί της καί, οἱονεὶ πρὸς χλευασμόν, οὕτως ὀνομάζονται, ἀπεξηράνθη μέχρι μυελοῦ τῶν ὀστέων της, οὐδεὶς δὲ ὑπάρχει ἐπ' αὐτῆς πολυκύμαντος ὠκεανός, οὐδεμία ἠχήεσσα θάλασσα ἢ λίμνη, οὐδεὶς ποταμός, χλοάζοντα καὶ εὐανθῆ πεδία διαρρέων, οὐδεὶς ἄγριος καὶ θορυβώδης χείμαρρος, οὔτε πηγαῖον ὕδωρ οὔτε ἄλλο τι οὐδέν, πρὸς παρασκευὴν τοῦ ὁποίου μεταχειρίζονται ὕδωρ, ὡς π. χ. οἶνος, ὅν, ὡς γνωστόν, οὐ μόνον οἱ ξενοδόχοι καὶ οἱ οἰνοπῶλαι, ἀλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ φύσις συνειθίζει νὰ συγκιρνᾷ μεθ' ὕδατος· ὑπὸ τοιαύτας λοιπὸν σχέσεις, ὡς ἐλέχθη ἤδη, οὐδεὶς ἄνθρωπος δύναται νὰ ὑποφέρῃ ἐπὶ μακρὸν τὸν ἐν τῇ σελήνῃ βίον.

Προςέτι καὶ ἀὴρ δὲν ὑπάρχει ἐπὶ τῆς σελήνης, αὕτη δὲ ἡ ἔλλειψις ἀρκεῖ ν' ἀντικαταστήσῃ ὅλας τὰς λοιπὰς ὅσον πολυάριθμοι καὶ ἂν ἦνε. Οὐδὲὶς ἀρνεῖται ὅτι ὑπάρχουσι πολλοὶ ἄνθρωποι, μὴ ἀποδειλιῶντες πρὸ τοῦ βραδέως ἐπερχομένου ἐξ ἀσφυξίας θανάτου, καθ' ὃν οὗτοι χρόνον ἰσχυρογνωμόνως παραμένουσιν ἐν δωματίοις πνιγηροῖς καὶ ἐστερημένοις καὶ τῆς ἐλαχίστης αὔρας, ἐν τούτοις πεποίθαμεν ἀφ' ἑτέρου, ὅτι πάντες τρέμουσι τὸν αἴφνης καὶ ἐξ ἀπροόπτου ἐπερχόμενον, καθὼς πάλιν ὑπάρχουσιν ἄνθρωποι, ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἀποκόπτοντες τὴν οὐρὰν τοῦ κυναρίου των. Ἐνὶ λόγῳ ἡ σελήνη στερεῖται ἀτμοσφαίρας καθ' ὁλοκληρίαν, καὶ ἄν ποτε αἴφνης ἐρριπτόμεθα ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας της θὰ ἐπάσχομεν τὸ αὐτό, ὃ καὶ ὁ παιδικὸς ἐκεῖνος τοῦ Ἄϊνε φίλος, ὅςτις ἐφονεύθη ὑπὸ τοῦ ἰδίου του στενοῦ λαιμοδέτου, ἀκαίρως καὶ λίαν ἐγκληματικῶς συσφιχθέντος, ὅτε βασιλικός τις ὑπάλληλος ἐξέσυρε τὴν ὑπὸ τοὺς πόδας του σανίδα. Διὰ τοῦτο καλῶς θὰ πράξωμεν, ἂν τὴν σεληναίαν ἡμῶν ἐπίσκεψιν περιορίσωμεν μόνον εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, ψυχικούς τε καὶ σωματικούς, καὶ ἐκ τῆς σεβασμίας ἀποστάσεως πεντήκοντα τοὐλάχιστον χιλιάδων μιλίων, ἥτις χωρίζει ἡμᾶς ἀπὸ τῆς οὐρανίας ἡμῶν συνοδοῦ, προςπαθήσωμεν νὰ πληροφορηθῶμεν περὶ τῶν στενοτέρων αὐτῆς πρὸς ἡμᾶς καὶ πρὸς τοὺς ἄλλους γείτονας σχέσεων.

Διὰ τῶν σημερινῶν βοηθητικῶν ἐργαλείων τοῦτο κατέστη πλέον δυνατὸν καὶ εὔκολον. Ἡ ἀχαλίνωτος τοῦ ἀνθρώπου περιέργεια (τὴν ὁποίαν, ἂν θέλετε, ἐπὶ τὸ κοσμιώτερον καὶ εὐπρεπέστερον δυνάμεθα νὰ ὀνομάσωμεν „*φιλομάθειαν* ἢ *φιλομαθίαν*") τόσον ἐπροχώρησεν, ὥςτε δυνάμεθα ἐπὶ τῆς σελήνης νὰ διακρίνωμεν εὐκρινῶς ἀντικείμενα, ἐν ᾗ βεβαίως περιπτώσει ὑπῆρχον τοιαῦτα, ἔχοντα μέγεθος καὶ ἔκτασιν ἴσην πρὸς τὴν τῶν μεγαλειτέρων ἐπὶ τῆς γῆς οἰκοδομῶν. Οὕτω π. χ. ἔν τινι μεγάλῳ τηλεσκοπίῳ, μεγεθύνοντι τὴν σελήνην πεντακοσίας φορές, ἀντικείμενόν τι, ἔχον ἑπτὰ χιλιάδων ποδῶν ἔκτασιν, φαίνεται εἰς ἡμᾶς ὥς τι ἀντικείμενον ἐκτάσεως ἑνὸς χιλιοστομέτρου εἰς ἀπόστασιν ἡμίσεως μέτρου ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν ἡμῶν. Ὅσον ἀφορᾷ ὅμως τὴν σελήνην ὑπάρχει καὶ ἄλλη τις λίαν εὐνοϊκὴ διὰ τὰς παρατηρήσεις ἡμῶν περίπτωσις, τὴν ὁποίαν δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς τινα ὑπὸ τῆς φύσεως δωρηθέντα ἡμῖν μεγεθυντικὸν φακόν, πολλαπλασιάζοντα κατὰ τὸ φαινόμενον δεκάκις καὶ πλέον τὸ ὕψος τῶν ἐπὶ τῆς σελήνης ἀντικειμένων. Ἐνταῦθα ἐννοῶ τὴν ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας της σκιάν, διότι μόνον δι' αὐτῆς δυνάμεθα ν' ἀνεύρωμεν τὰ ἐπὶ τῆς σελήνης ὑψώματα, ὅταν ταῦτα φωτίζωνται ὑπο τῶν ἡλιακῶν ἀκτίνων. Αἱ σκιαὶ αὗται φαίνονται ἐν τῇ σελήνῃ ἐναργέστεραι καὶ σκοτεινότεραι ἢ παρ' ἡμῖν, ὅπου ἡ φθονερὰ ἀτμοσφαῖρα σημαντικῶς ἐξασθενίζει τὴν ἐνέργειαν τοῦ ἡλιακοῦ φωτὸς ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς γῆς. Ἐν ᾧ ἐπὶ ταύτης, καὶ μάλιστα ὅταν ὁ ἥλιος ἐγγίζῃ πρὸς τὴν δύσιν του, αἱ μακραὶ σκιαὶ τῶν φωτιζομένων ἀντικειμένων φαίνονται ἀμυδραὶ καὶ συγχέονται μὲ τὸ ἑσπερινὸν λυκόφως, ἐπὶ τῆς σελήνης ἐξ ἐναντίας τὰς σκιὰς πάντοτε δυνάμεθα νὰ παρατηρήσωμεν μετὰ τῆς μεγαλειτέρας ἐναργείας, ἀκόμη καὶ ὅταν αἱ μαῦραι σκιαὶ τῶν ὀρέων της ἅμα τῇ ἀνατολῇ τοῦ ἡλίου ἔχωσιν ἔκτασιν, ἴσην πρὸς ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα*). Ἐν τῇ σκιᾷ του εὐκόλως δύναται τὸ ὕψος ὄρους τινὸς τῆς σελήνης νὰ φανῇ εἰκοσαπλάσιον, οὕτως ὥςτε ὑψώματα, συνήθως μὴ δυνάμενα νὰ παρατηρηθῶσι, κατὰ τὴν ἀνατολὴν ἢ τὴν δύσιν τοῦ ἡλίου, προςλαμβάνουσι σχῆμα τεράστιον, ἀφ' οὗ τοιαῦτα ἔχοντα ὕψος 50 ποδῶν εὐκόλως δύνανται ν' ἀποδάσωσι σκιάν, χιλίων ποδῶν ἔκτασιν ἔχουσαν.

Ἀνθρώπους ἐν τῇ σελήνῃ βεβαίως οὐδέποτε ἠδυνήθημεν νὰ διακρίνωμεν, πάντως ὅμως ἠθέλομεν παρατηρήσει τὰ ἔργα των, ἂν ὑπῆρχον τοιαῦτα, διότι καὶ ὁ σεληναῖος ἄνθρωπος θὰ ἐγίνωσκε τὴν σμικρότητα καὶ τὸ φθαρτὸν αὐτοῦ, ὡς ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ θ' ἄφινεν ἔργα μείζονα καὶ σταθερώτερα αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐπὶ τῆς σελήνης πυραμίδες καὶ Ἁγία Σοφία δὲν ὑπάρχουσιν, ἐματαιώθησαν δὲ πᾶσαι αἱ ἐπὶ τούτῳ γενόμεναι ἔρευναι, καὶ οὐδὲ λόγος κἂν πρέπει νὰ γίνηται περὶ πόλεων, συνοικιῶν καὶ ἀγρῶν καλλιεργημένων ἐπὶ τῆς σελήνης. Πλὴν ἀλλ' ὄχι! Τὴν στιγμὴν ταύτην ἐνθυμοῦμαι ὅτι σεληνογνώστης τις ἀστρονόμος, ὀνόματι Γρούϊτχοϋίζεν, ἔκαμεν ἐν ἔτει 1822 ἀνακάλυψίν τινα, μεγάλην ταραχὴν προκαλέσασαν κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην. Εἶχε δηλαδὴ περί τι ὄρος τῆς σελήνης παρατηρήσει ὁλόκληρον σύστημα προχωμάτων, λίαν συμμετρικῶς διατεταγμένον καὶ ὁμοιάζον ἐντέλῶς πρὸς μέγα περιτείχισμα. Μετὰ τὸν ἀνακαλύψαντα πρῶτος ὁ πρίγκηψ Μεττερνῖχος ἐν Βιέννῃ παρετήρησε τὸ παράδοξον τοῦτο ἀντικείμενον, σήμερον δὲ ἕκαστος, ἔχων ὁπωςδήποτε ἰδέαν τινὰ περὶ τῆς σελήνης, δύναται εὐχερῶς τῇ βοηθείᾳ μικροῦ τηλεσκοπίου ν' ἀνεύρῃ αὐτό, ἐὰν παρατηρήσῃ τὴν σελήνην, ἀφ' οὗ παρέλθῃ μία ἡμέρα μετὰ τὸ πρῶτόν της τέταρτον. Τί ἔπρεπε νὰ θεωρήσωσι τὰ ἀντικείμενα ταῦτα; Ἔπρεπε νὰ παραδεχθῶσιν ὅτι οἱ κάτοικοι τῆς σελήνης ἦσαν φιλοπόλεμοι καὶ ἄγριοι καὶ ἐκτὸς ὀχυρωμάτων οὐδὲν ἄλλο ἠθέλησαν νὰ κτίσωσιν, ἢ ὅτι ὁ χρόνος τὰ μνημεῖα μὲν τῆς εὐγενεστέρας τοῦ πνεύματος ἐργασίας κατέστρεψεν, ἐσεβάσθη δὲ μόνον τὰ σιδηρᾶ ταῦτα

*) Αἰτία τοῦ φαινομένου τούτου εἶνε ἡ ἐπὶ τῆς σελήνης παντελὴς ἔλλειψις ἀτμοσφαίρας, ἐν ᾧ ἐπὶ τῆς γῆς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἀμβλύνεται καὶ θλᾶται, ὅθεν, δύοντος μάλιστα τοῦ ἡλίου, ἤτοι ὅταν αἱ σκιαὶ ἦνε λίαν μακραί, γεννᾶται τὸ λυκόφως, δι' οὗ τὰ σχήματα ὅλων τῶν ἀντικειμένων καθιστῶνται ἀμυδρὰ καὶ δυςδιάκριτα. Ἐπὶ τῆς σελήνης λυκόφως δὲν ὑπάρχει· ἑπομένως ἐφ' ὅσον ὁ ἥλιος εὑρίσκεται ὑπὲρ τὸν ὁρίζοντα ἀκτινοβολεῖ ἄνευ μεσολαβήσεως ἐπὶ τοῦ μέλανος οὐρανοῦ, ἐφ' οὗ λάμπουσι συγχρόνως μὲ τὸν ἥλιον ὡς ἐν βαθείᾳ νυκτὶ καὶ οἱ λοιποὶ ἀστέρες. Σκιά καὶ φῶς ἐναργῶς διακρίνονται ἐπὶ τῆς ἐπιφανείας τῆς σελήνης, δύσαντος δὲ τοῦ ἡλίου ἀμέσως ἐπέρχεται τὸ ἀπόλυτον σκότος.

φρούρια πρὸς αἰώνιον στίγμα τῶν αἱμοχαρῶν παθῶν τῶν λαῶν; Ἀξία ἐρεύνης ἀληθῶς ἦτον ἡ ὑπόθεσις, ἰδίᾳ δὲ διὰ τοὺς διπλωμάτας καὶ στρατηγούς, οἵτινες πρέπον νὰ γνωρίζωσιν, ὅτι ἐν περιπτώσει πολέμου κατὰ τῆς σελήνης ἡ γῆ πάντοτε θὰ μειονεκτῇ, ἂν καὶ ἦνε, ἢ μᾶλλον ἀκριβῶς διότι εἶνε μεγαλειτέρα ἐκείνης. Ἐπὶ τῆς σελήνης τὰ πάντα εἶνε σημαντικῶς ἐλαφρότερα, διὰ τῆς αὐτῆς ἄρα δυνάμεως δύναταί τις ἐκεῖ πλείονα νὰ κατορθώσῃ ἢ ἐνταῦθα, δύνανται δὲ ἐπὶ τέλους οἱ μηχανικοὶ τῆς σελήνης νὰ μυδροβολήσωσι τὴν γῆν, ἐν ᾧ αἱ σφαῖραι ἡμῶν πάντοτε θὰ ἐπανέπιπτον ὀπίσω εἰς τὸ ἡμέτερον στρατόπεδον, χωρὶς νὰ βλάψωσιν ἢ νὰ φοβίσωσι τὸν ἐχθρόν. Πρὸ ὀλίγων δὲ ἐτῶν μάλιστα ἐνόμιζον πραγματικῶς, ὅτι οἱ ἐν τῇ σελήνῃ εἶχον τὴν ἀναίδειαν νὰ λιθοβολῶσι τὴν γῆν, διότι πολλάκις ἔβλεπον λίθους οὐρανόθεν καταπίπτοντας καὶ δὲν ἐγνώριζον ἀκόμη την ἀληθινὴν καὶ σήμερον γνωστὴν πηγήν, ὁπόθεν προήρχοντο.*)

(*ἕπεται τὸ τέλος*).

*) Ἀνάγνωθι τὴν περὶ μετεωριτῶν πραγματείαν ἐν τοῖς ὑπ' ἀριθ. 10, 11, καὶ 12 τεύχεσι τῆς „Κλειοῦς".

Ο ΜΥΘΟΣ ΤΟΥ ΑΔΕΛΒΕΡΤΟΥ.

Ὅτε ἐξύπνησεν ὁ Ἀδελβέρτης ἐνόησεν ὅτι πολὺ εἶχε κοιμηθῆ, ἔτριψε λοιπὸν τοὺς ὀφθαλμούς, μόλις καὶ μετὰ βίας ἀνοιγομένους εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας, καὶ τὴν βεβαρημένην κεφαλήν του, εἶτα δ' ἐνεθυμήθη τὴν πρόθεσιν, τὴν ὁποίαν εἶχε, δηλαδὴ νὰ ἐπιχειρήσῃ μακρὰν καὶ ἐπίπονον ὁδοιπορίαν, ὅπως ἴδῃ τὸν κόσμον καὶ ἑαυτὸν ἐν τῷ μέσῳ αὐτοῦ, κατόπιν δὲ νὰ σκεφθῇ καὶ νὰ ἐννοήσῃ κατὰ τὸ δυνατὸν τὰ τόσον περίεργα δι' αὐτὸν πράγματα ταῦτα. Εἶδε πλησίον του κειμένην τὴν λευκὴν ὁδοιπορικὴν βακτηρίαν, ἠθέλησε νὰ δράξῃ αὐτήν, ὅπως ἐγερθῇ καὶ ἀόκνως ἐξακολουθήσῃ τὴν πορείαν του. Ἀλλ' ὁ χειμὼν εἶχεν ἐπέλθει καὶ ἐπεκράτει μέγα ψῦχος· παρετήρησε δέ, ὅτι καθ' ὃν χρόνον ἐκοιμᾶτο, καὶ αὐτὸς καὶ ἡ ῥάβδος του καὶ τὰ ἐνδύματά του εἶχον ἀποπαγέντα προςκολληθῆ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, ὥςτε δὲν ἠδύνατο πλέον νὰ κινηθῆ, μόνον δὲ αἱ χεῖρές του, ἃς εἶχε κρατήσει ἐπὶ τοῦ στήθους, εἶχον μείνει ἐλεύθεραι. Διὰ τῶν ἀπογυμνωθέντων τοῦ χλοεροῦ κόσμου των κλάδων τοῦ δένδρου, ὑφ' ὃ κατέκειτο, ἔπνευσε σφοδρὸς ὁμιχλώδης ἄνεμος καὶ ὁ θόρυβος, ὃν ἐπροξένησαν σειόμενοι, ἦτον ἀπαίσιος· — περίεργον πρᾶγμα, εἶπεν ὁ Ἀδελβέρτης καὶ ἐκ νέου ἀπεκοιμήθη.

Ἀπεκοιμήθη ὁ Ἀδελβέρτης καὶ ἐξύπνησε, καὶ πάλιν ἀπεκοιμήθη, καὶ ὁσάκις ἐκ νέου ἤνοιγε τοὺς ὀφθαλμοὺς ἐλάμβανε νέον θάρρος. Ὄπισθεν αὐτοῦ, διότι κατέκειτο ἐστραμμένος πρὸς βορρᾶν, ἀνέτελλε καὶ ἔδυεν ὁ ἥλιος, καὶ παρήρχοντο οἱ μῆνες καὶ ἐζηφανίζοντο εἰς τὴν αἰωνιότητα τὰ ἔτη· αὐτὸς ὅμως πάντοτε διετέλει προςκεκολλημένος διὰ τοῦ πάγου ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, καὶ ὑπὲρ τὴν κεφαλήν του ἀκαταπαύστως ἤκουε τὸν θόρυβον τῶν ξηρῶν, ἀφύλλων καὶ ὑπὸ τοῦ ὁμιχλώδους ἀνέμου σειομένων κλώνων τοῦ δένδρου. Πέριξ αὐτοῦ, εἰς ὅσην ἀπόστασιν ἠδύναντο νὰ ἴδωσιν οἱ ὀφθαλμοί του, εἶχον σχηματισθῆ ὁλόκληρα τείχη ἐκ πάγου, πανταχόθεν περικυκλώσαντα αὐτὸν καὶ διηνεκῶς ἐγγύτερον περὶ αὐτὸν προβαίνοντα καὶ στενότερα καθιστάμενα ὡς οἱ τοῖχοι εἱρκτῆς, τάφου. — Περίεργον ὅμως εἶνε, διενοήθη πάλιν ὁ Ἀδελβέρτης, καὶ αὐτὸ θὰ μ' ἐνοχλήσῃ εἰς τὸ ταξείδι. Ἐσκέπτετο δὲ καὶ πολλὰς ἄλλας ἀνοησίας, ὀλίγας δὲ μὴ τοιαύτας, ὡς συμβαίνει συνήθως καὶ εἰς πολλοὺς ταξειδεύοντας.

Ἐσκέπτετο λοιπὸν ὅτι πρέπει νὰ ὑποφέρῃ τις ἀνδρικῶς τὴν ἀνάγκην καὶ ὅτι εἶνε μωρία νὰ γογγύζῃ κατὰ τοῦ πεπρωμένου. Ἂν τὸ δώσῃ ὁ Θεός, ἔλεγε, καὶ γίνῃ ὀλίγη ζέστη, ἴσως ἀποκτήσω πάλιν τὴν ἐλευθερίαν μου, καὶ τότε ἐξακολουθῶ τὸ ταξείδί μου καὶ ἐπωφελοῦμαι φρονίμως πᾶν ὅ,τι ἴδω. Τοιαῦτα δὲ διανοούμενος κατελαμβάνετο ἑκάστοτε πάλιν ὑπὸ τοῦ ὕπνου.

Μετὰ μακρὰν καὶ ἐμβριθῆ ἐξέτασιν καὶ σκέψιν, τὴν ὁποίαν βεβαίως εἶχε καιρὸν νὰ κάμῃ, ἀνεκάλυψεν ἐπὶ τέλους, πόσον κακοήθης εἶνε ἡ φύσις τοῦ χειμῶνος καὶ ἔτρεφεν ἄσπονδον μῖσος κατὰ τοῦ πάγου. Ἡ μόνη του ἄλλως διασκέδασις ἦτο νὰ βλέπῃ τοὺς ἀστέρας διὰ τοῦ παγεροῦ τείχους, ὅπερ τὸν περιέβαλλεν, ὁσάκις οὗτοι ἔλαμπον εἰς τὸ στερέωμα, διὰ δὲ τῆς ἠρέμου κυκλικῆς περὶ τὸν πολικὸν ἀστέρα πορείας τοῦ οὐρανίου ἅρματος ἔμαθε νὰ διαγινώσκῃ τὸν χρόνον, ὁσάκις πάλιν ἓν ἔτος παρήρχετο.

Ὅτε μεσημβρίαν τινὰ πάλιν ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμούς του, ὅπως σκεφθῇ ἡσύχως, καὶ εἶτα ἀπεκοιμήθη, εἶδεν ἅμα ὡς πάλιν ἤνοιξε τοὺς ὀφθαλμοὺς παράδοξον καὶ θαυμασίαν ὀπτασίαν. Ἔπροσθέν του ἵστατο μεγαλοπρεπὴς καὶ ὑψηλὴ γυναικεία μορφή, ἡ ὁποία ὅμως δὲν ἠδύνατο νὰ συγκριθῇ πρὸς γήϊνον γυναικεῖον πλάσμα. Ἐφαίνετο ὑπὸ ἄλγους καταβεβλημένη· ἐφόρει ποδῆρες πένθιμον ἔνδυμα καὶ ἡ μέλαινα κόμη της ἐχύνετο ὁμοία μὲ μέλανα κύματα ἀπὸ τοῦ φωτοβολοῦντος μετώπου της ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ περιεκάλυπτε τὰ περικαλλῆ μέλη. Διὰ τῆς μιᾶς χειρός της διήρεσε τοὺς βοστρύχους πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν της, καὶ τότε αὐτὸς ἠδυνήθη νὰ ἴδῃ τὸ πρόςωπόν της· ἡ καρδία του ἔπαλλε σφοδρῶς ἐν τῷ στήθει του. Ἐπλησίασεν αὐτόν, ἔκλινεν ὑπεράνω του καὶ προςήλωσε τὰ βλέμματα τῶν σκυθρωπῶν καὶ φλογερῶν ὀφθαλμῶν της ἐπὶ τῶν βλεμμάτων του· μυστηριωδῶς ἀπήγγειλε τοὺς ἰσχυρους φθόγγους τοῦ οὐρανίου της ὀνόματος, οὓς δὲν δύνανται νὰ ἐκφράσωσι τόνοι τῆς ἀνθρωπίνης γλώσσης· ἔπειτα ἀπέκοψε καὶ ἔλαβε μεθ' ἑαυτῆς ἕνα βόστρυχον τῆς κόμης του καὶ ἔρριψεν ἐπ' αὐτοῦ ἕνα βόστρυχον ἐκ τῆς ἰδίας της κόμης, ἀφοῦ διεπέρασεν εἰς δακτύλιον, τὸν ὁποῖον ἐξήγαγεν ἐκ τοῦ δακτύλου της· κατόπιν αὐστηρά τις δύναμις τὴν ἀπεμάκρυνεν ἀπ' αὐτοῦ, καὶ ὑπὲρ αὐτὴν ἐρρίφθη πέπλος σιωπῆς, ἐντὸς τοῦ ὁποίου περιετυλίχθη καὶ συνεχῶς στρεφομένη ὀπίσω καὶ βλέπουσα αὐτὸν ἀπέπτη ταχέως πρὸς βορρᾶν.

Μάτην ὁ Ἀδελβέρτης, ἀναίσθητος ἄλλως καὶ ἀπονεναρκωμένος ὡς αὐτὸς ὁ πάγος ὁ κρατῶν αὐτόν, ἐπεκαλεῖτο τὸ φάσμα τῆς ζωῆς του καὶ ἐφώναζεν αὐτὴν ζητῶν εὐσπλαγχνίαν καὶ ἔκλαιε μεγαλοφώνως καὶ ἔτεινε τὰς χεῖράς του προς αὐτήν — ἀλλ' ἡ μορφή της ἠφανίσθη καὶ ἔμπροσθέν του ἔβλεπεν ἤδη μόνον τὰ σκυθρωπὰ καὶ ψυχρὰ τείχη ἐκ πάγου, ἅτινα τὸν περιεκύκλουν. — Ἔχυσε πολλὰ δάκρυα, ἔθηκε τὸν δακτύλιον εἰς τὸν δάκτυλον, τὸν βόστρυχον εἰς τὸ στῆθός του καὶ ἀφ' οὗ ἀνεκούφισε διὰ τῶν δακρύων τὴν καρδίαν του πάλιν ἀπεκοιμήθη. Ἀλλὰ καὶ ἐν τοῖς ὀνείροις ἐπεφάνη ἡ θαυμασία εἰκὼν τῆς γυναικὸς καὶ ἐβασάνισε τὸν

ἀτυχῆ Ἀδελβέρτην διὰ τῶν βλεμμάτων, τῆς σιωπῆς καὶ τῆς ἀπομακρύνσεώς της· ἐξύπνησε καὶ ἀνελογίσθη πάλιν τὸ παράδοξον συμβὰν καὶ εἶτα ἀπεκοιμήθη, διὰ νὰ ἴδῃ καθ' ὕπνους πάλιν τὴν γυναῖκα. — Ἡ καρδία του ἐτρώθη, ὑπὸ ἔρωτος πρὸς αὐτήν, ᾐσθάνετο δὲ ὅτι αὐτὴ ἦτο κυρία καὶ αὐτοῦ καὶ τῆς τύχης του.

Ἀπέτεινε πρὸς αὐτὴν θερμὰς ἱκεσίας, ἤλπιζε δὲ καὶ ἐπίστευεν ὅτι αὐτὴ ἔμελλε νὰ τὸν λυτρώσῃ ἀπὸ τῶν βασάνων καὶ τῶν δεινῶν του. — Ἀλλ' οὐδεμία σωτηρία ἐφαίνετο διαυγάζουσα . . . . πολλοὶ παρῆλθον ἀκόμη μῆνες . . . .

Ἐπὶ τέλους ἐσκέφθη τι πρακτικώτερον. Ἤρχισε μετὰ μεγάλης προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας νὰ παρατηρῇ τὸν δακτύλιον, ὃν ἄχρι τοῦδε χιλιάκις εἶχεν ἀσπασθῆ καὶ θλίψει εἰς τὴν καρδίαν του, καὶ τέλος ἀνεῦρεν ἐπ' αὐτοῦ σημεῖόν τι ἀλλὰ δὲν ἠδύνατο ἀκόμη νά το ἀναγνώσῃ.

(*Ἕπεται τὸ τέλος*). ('Εκ τῶν τοῦ Chamisso.)

ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΑΚΑΝΘΟΧΟΙΡΩΝ.

Ὁ ἀκανθόχοιρος ἀποτελεῖ οἰκογένειαν θηλαστικῶν ἐκ τῆς ὁμοταξίας τῶν ἐντομοφάγων, εἶνε δὲ ζῷον, ἔχον, ὡς καὶ ἡ ἡμετέρα εἰκὼν δεικνύει, δέρμα καλυπτόμενον ὑπὸ σκληρῶν ἀκανθῶν. Τὸ μέγεθος αὐτοῦ εἶνε ἐν γένει μικρόν, οἱ ὀφθαλμοὶ ζωηροὶ καὶ μεγάλοι, τὰ σκέλη του βραχέα, ἡ οὐρὰ δὲ καὶ τὰ ὦτά του ἀτελῶς ἀνεπτυγμένα. Ὁ ἀκανθόχοιρος εὑρίσκεται ἐξηπλωμένος εἰς ὅλας τὰ χώρας τῆς Εὐρώπης, ὅπου ἐπὶ τῶν Ἄλπεων ἀπαντᾶται καὶ εἰς 1900 μέτρων ὕψος καὶ εἰς τὰ μέρη τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ζῇ δὲ κατὰ προτίμησιν ἐντὸς δασῶν, κοιλάδων, ἀγρῶν καὶ κήπων, δηλαδὴ εἰς ἐκεῖνα τὰ μέρη, ἔνθα εὐκόλως ἠμπορεῖ νὰ εὕρῃ κοῖλα δένδρα, σωρείας κόπρων καὶ ἀχύρων ἢ ὀπὰς ἐν τοῖς τοίχοις, διὰ νὰ κρύπτεται ἀπὸ τοὺς καταδιώκοντας αὐτὸν ἐχθρούς· πολλάκις δὲ καὶ ἰδίαις χερσὶ σκάπτει τοιαῦτα κοιλώματα καὶ ὀπὰς εἰς τὸ ἔδαφος τῆς γῆς, ἐχούσας δύο ἐξόδους καὶ βάθος 30 περίπου ὑφεκατομέτρων καὶ τὴν φωλεὰν αὐτοῦ ἐπιστρώνει διὰ φύλλων, ἀχύρου καὶ χλόης. Ὁ ἀκανθόχοιρος ζῇ ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μόνος, σπανίως δὲ ἀναφαίνεται τὴν ἡμέραν ἔστω καὶ εἰς ἔρημα μέρη ἀκόμη, χωρὶς ἐκ τοῦ προτέρου νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ὁδόν του καὶ νὰ βεβαιωθῇ περὶ τῆς ἀπουσίας ἐπικινδύνου ἐχθροῦ. Ἐάν ποτε ἐμπέσῃ εἰς κίνδυνον συστέλλεται εἰς σφαῖραν, ἀφ' ἧς καθ' ὅλας τὰς διευθύνσεις προβάλλουσι φοβεραὶ ἄκανθαι, οὕτως ὥςτε πραγματικῶς δύναται ἀποτελεσματικὴν ν' ἀντιτάξῃ ἄμυναν εἰς τὰς ἐξωτερικὰς προσβολάς. Ἀλλ' ἅμα τις ὅμως ἐπιχύσῃ ἐπ' αὐτοῦ ὕδωρ ἢ τὸν καπνίσῃ, ἀμέσως διαστέλλει τὸ ἀκανθοφόρον δέρμα του· ἐν τούτοις ὅσον καὶ ἂν ᾖνε δειλὸς καὶ ἄτολμος, πάλιν μετὰ πολλῆς δεξιότητος θηρεύει ἔντομα, σκώληκας, ἀρουραίους μῦς, βατράχους, μικροὺς ὄφεις, μικρὰ πτηνὰ καὶ τὰ νεογνὰ τῶν μεγαλειτέρων, τρώγει δὲ μετὰ πολλῆς ὀρέξεως διαφόρους ὀπώρας. Πολλάκις ἀναγκάζεται νὰ ὑπερασπίσῃ ἑαυτὸν καὶ κατὰ ἐχιδνῶν, οὐχὶ δὲ σπανίως ἐξέρχεται τοῦ ἀγῶνος νικητὴς καὶ καταβροχθίζει αὐτὰς χωρὶς οὐδαμῶς νὰ τὸν βλάψωσι τὰ δηληριώδη δήγματά των. Ἐκ τούτου ἐνόμισάν τινες ὅτι ὁ ἀκανθόχοιρος δὲν βλάπτεται οὔτε ἂν καταπίῃ ἀρσενικόν, οὔτε ἂν ἐπιχύσῃ τις ἐπ' αὐτοῦ πρωσσικὸν ὀξὺ ἢ ἄλλο τι ἐκ τῶν δραστικῶν δηλητηρίων. Τοῦτο ὅμως δὲν εἶνε ἀληθές. Κατὰ τὸν χειμῶνα σύρει εἰς τὴν φωλεάν του ἄχυρον, φρύγανα, φύλλα ξηρὰ καὶ βρύα καὶ δι' αὐτῶν σχηματίζει σωρείαν τινὰ ἄτακτον ἐντὸς τῆς ὁποίας μέχρι τοῦ Μαρτίου μένει ὡςεὶ ἀπονενάρκωμένος· Ἐξημεροῦται πολὺ εὐκόλως καὶ ἅμα ἐξημερωθεὶς δύναται ν' ἀποβῇ λίαν χρήσιμος εἰς τὴν ἐξόντωσιν τῶν μυῶν καὶ τῶν ἄλλων ζωϋφίων ἐν τοῖς μαγειρίοις. Ἐν τούτοις δύο εἶνε οἱ κυριώτατοι καὶ φοβερώτατοι ἐχθροί του, ἡ ἀλώπηξ καὶ ὁ *μπούφος*, καὶ ἡ μὲν πρώτη εἶνε ἐπίφοβος εἰς αὐτὸν διὰ τὴν πονηρίαν της, μεθ' ἧς τὸν ἐξαναγκάζει ν' ἀνοίξῃ τὸ ὀχυρὸν περιτείχισμά του, ὁ δὲ *μπούφος* διὰ τὸν φοβερὸν στόμαχόν του, ὅςτις δύναται ἀταράχως νὰ χωνεύσῃ καὶ αὐτὰς τὰς ἀκάνθας του.

Τὸ κρέας τοῦ ἀκανθοχοίρου τρώγεται ἤδη ὑπὸ τῶν Ἀθιγγάνων, ἄλλοτε δὲ μετεχειρίζοντο μέρη τινὰ αὐτοῦ εἰς παρασκευὴν διαφόρων ἰαματικῶν φαρμάκων. Οἱ ἀρχαῖοι Ρωμαῖοι ἐγνώριζον ἐπίσης νὰ χρησιμοποιῶσι τὸ δέρμα του εἰς διαφόρους οἰκιακὰς χρείας, καὶ σήμερον δ' ἔτι τὸ ἀκανθοφόρον δέρμα του ἐν τούτοις ὅσον καὶ ἂν ᾖνε χρήσιμον καὶ δὲν πρέπει νὰ καταδιώκεται τόσον σκληρῶς χάριν δεισιδαιμόνων τινῶν παραδόσεων.

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ.

8. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ Α. ΚΟΡΟΜΗΛΑ. **ΚΑΜΜΑ,** τραγῳδία εἰς πράξεις τρεῖς. Ἐν Ἀθήναις, ἐκ τοῦ τυπογραφείου *Παρνασσοῦ*, 1885, σελ. 41 εἰς μέγα ὄγδοον. Τοῦ δραματικοῦ τούτου φιλοπονήματος πρόχειρον κρίσιν δὲν θεωροῦμεν προτιμητέαν ἁπλῆς μνείας. Ὁ φιλότιμον μέλημα ἔχων τὴν θεμελίωσιν τῆς συγχρόνου σκηνῆς Συγγραφεὺς ἐν ἁρμονίᾳ ἰάμβων ἐκ μεταλλεύεται ὡραίαν ὑπόθεσιν. Ἀποτεινόμενος δὲ πρὸς τὴν κυρίαν Ἰουλιέτταν Δαμπέρ, πρὸς ἣν καὶ ἀφιεροῦται τὸ ἔργον, καὶ πάλιν ἐκφράζει τὰς καλὰς αὐτοῦ ἐλπίδας ὑπὲρ τῆς προκοπῆς τοῦ νέου ἐθνικοῦ ἡμῶν θεάτρου.

9. ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΥΣ Κ. ΜΑΝΔΡΟΥ **ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟΝ ΕΜΠΟΡΙΚΗΣ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑΣ** ἤτοι ἡ σειρὰ ὅλης τῆς ἀνταποκρίσεως τοῦ ἐμπόρου, κατὰ νέον σύστημα. Μετάφρασις ἐκ τοῦ νεωτάτου γαλλικοῦ πρωτοτύπου. Ἐν Θεσσαλονίκῃ, ἐκ τοῦ Τυπογραφείου „ἡ Μακεδονία". 1884. Σελ. ιστ', καὶ 152. Ἐγκαίρως ἀναγγείλαντες τὴν ἔκδοσιν τοῦ χρησίμου τούτου βιβλίου, θερμῶς συνιστῶμεν αὐτὸ νῦν πᾶσι τοῖς περὶ τὸν κερδῷον Ἑρμῆν ἀσχολουμένοις. Ἡ πρακτικὴ χρῆσις τύπων ἀναποφεύκτων ἐν πάσῃ σήμερον ἐπιστολῇ, ἡ πρόχειρος ἐν πάσῃ περιστάσει χρησιμοποίησις ἁπλουστάτων ἐκφράσεων καὶ συλλογισμῶν ἐν τῇ καθημερινῇ τῶν ἐμπόρων ἀλληλογραφίᾳ καθιστῶσι τὴν μελέτην τοῦ βιβλίου τούτου λίαν ἀξιοσύστατον.

ΚΑΡΜΕΛΑ

(*Δήγημα*)

ὑπὸ

Edmonde de Amicis.

(*συνέχεια*).

Τὴν ἑσπέραν τῆς αὐτῆς ἡμέρας συνέντησεν ὁ Γαβριέλλος εἰς τὴν θύραν τοῦ καφενείου τὸν νεαρὸν στρατιωτικὸν ἰατρόν. Ἀμέσως ἔσπευσε νὰ τῷ διηγηθῇ τὴν συνάντησίν του μετὰ τῆς παραδόξου κόρης καὶ νὰ ἐκφράσῃ τὴν ἀπορίαν του ἐπὶ τῷ ὅτι δὲν εἶχον στείλει τὴν δυςτυχῆ εἰς τι φρενοκομεῖον.

Ὁ ἰατρὸς ἔσεισε τοὺς ὤμους.

— Ναί, φίλε μου, ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα διαφέρει μὲ τὴν Καρμέλαν. Ἡ πόλις ἐφρόντισε νὰ τὴν στείλῃ ἐπὶ ἓν ἔτος εἰς τι νοσοκομεῖον τοῦ Παλέρμου, ἀλλ' ἀφ' οἱ ἐκεῖ ἐπείσθησαν, ὅτι εἰς τὴν κόρην ταύτην ἤθελον ἐξοδευθῆ πολλοὶ κόποι καὶ καιρὸς χωρὶς τὴν παραμικρὰν ὠφέλειαν, ἔστειλαν αὐτὴν ὡς ἀθεράπευτον πάλιν ὀπίσω εἰς τὴν πατρίδα. Ἔκτοτε ἡ ἀτυχὴς κόρη τρέχει ἐδῶ ἄνω καὶ κάτω· τοὐλάχιστον ἔχει τὴν ἐλευθερίαν της, ἀφ' οὗ εἰς οὐδένα προξενεῖ ἐνόχλησίν τινα. Ἔπειτα ἡ ἐξαιρετικῶς μωρὰ ἀγάπη της πρὸς τοὺς στρατιωτικοὺς εἶνε ἐπὶ τέλους μία ἀδὼα καὶ ἄκακος μανία.

— Πρὸς τοὺς στρατιωτικούς; Καὶ διὰ τί ἀκριβῶς πρὸς αὐτούς; ἠρώτησε περιέργως ὁ Γαβριέλλος.

— Ἄχ, αὐτὸ εἶνε μία ἱστορία, τὴν ὁποίαν ἕκαστος διηγεῖται ὅπως τοῦ καταβῇ καὶ ἐκ τῆς ὁποίας δυςκόλως δύναται νὰ ἐξαγάγῃ τις τὴν ἀλήθειαν, ἀπεκρίθη ὁ ἰατρός.

Περὶ τοῦ ζητήματος τούτου ἐγὼ γνωρίζω τὸ ἑξῆς. Πρὸ τριῶν περίπου ἐτῶν τὴν διοίκησιν τοῦ ἐνταῦθα ἀποσπάσματος εἶχε νεαρός τις ἀξιωματικός, ὁ ὁποῖος διὰ τοῦ ὡραίου του προςώπου, τῶν ᾀσμάτων καὶ τῆς κιθάρας του ὅλους κατεγοήτευε καὶ ὅλων τῶν νεανίδων τὰς καρδίας κατέκτα. Ἡ Καρμέλα, οὖσα τότε, ὅπως καὶ τὴν σήμερον, ἡ ὡραιοτέρα πασῶν, κατέστη ἐντὸς ὀλίγου ἡ ἐκλεκτή του.

— Καὶ αὐτὴ τὸν ἀντηγάπα; ἠρώτησεν ὁ Γαβριέλλος.

— Ὦ, φυσικά, καὶ αὐτὴ τὸν ἀντηγάπα, ἀφ' οὗ αὐτὸς ἦτον ὁ ὡραιότερος ὅλων τῶν ἀνδρῶν, καὶ ἔπειτα πῶς νὰ μὴ κολακευθῇ μία κόρη, ὅταν τοιοῦτός τις μεμορφωμένος νέος ᾄδων καὶ παίζων τὴν κιθάραν πρὸ τῶν ποδῶν της τὴν λατρεύῃ; Ἀλλὰ καθὼς συνήθως συμβαίνει εἰς τοιούτους ἔρωτας — ἦτο καὶ αὐτὸς φλογερὸς ὡς τὸ ῥεῦμα τῆς λάβας τὸ ἐκ τοῦ κρατῆρος ἐκχεόμενον, ἄλλα μόνον φλὸξ καὶ πῦρ ἦτο, οὐχὶ δὲ τὸ καθαρὸν καὶ διαυγὲς ῥεῦμα, οὗ ἡ πηγὴ μόνον ἐγγυᾶται τὴν ἀληθῆ εὐτυχίαν. Τοιουτοτρόπως δὲ ἐξ αὐτῆς τῆς ἀρχῆς ἀκόμη οὐδέποτε ἔλλειψεν ὁ εἰς τοιοῦτον ἔρωτα ἰδιάζων τραγικὸς χαρακτήρ: ζηλοτυπίαι, ἐριδες, διαλλαγαὶ καὶ πάλιν ἐριδες, καθ' ἑκάστην ἐπαναλαμβανόμεναι. Ἡ μήτηρ τῆς νέας, ἀπλῆ καὶ ἀσθενὴς γυνή, εἶχεν ἀφήσει αὐτὴν ἀνεξάρτητον καὶ οὕτω πᾶσαν στιγμὴν ἡ Καρμέλα ἦτον ἐλευθέρα ὡς τὰ πτηνὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ συνήντα τὸν ἐραστήν της ὁσάκις ἠρέσκετο. Ὅτι τοιουτοτρόπως παρῴξυνε τὰς κακὰς γλώσσας, δύνασθε νὰ το φαντασθῆτε, καὶ πολλὰ ἐλέχθησαν καὶ διεδόθησαν, κατὰ βάθος ὅμως οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ εἴπῃ κατ' αὐτῆς κακόν τι, διότι καὶ παρ' ὅλην τὴν περιπαθῆ τρυφερότητα, μεθ' ἧς ἦτο προςηλωμένη εἰς τὸν ἀξιωματικόν, οὐδέποτε ἐλησμόνησεν ἑαυτήν, αὐστηρῶς ἐτήρει τὴν ἀρετήν της καὶ ἦτον ἀπροςπέλαστος ὡς Ἑστιάς. Ἀπίστευτον σᾶς φαίνεται τοῦτο; Καὶ ὅμως πολλάκις θὰ παρατηρήσητε εἰς τὰς γυναῖκας τοῦ τόπου τούτου, ὅτι ὅσον καὶ ἂν ἐλευθέρως κινῶνται ἐντὸς καὶ ἐκτὸς τοῦ οἴκου, ἐν τούτοις ἔχουσιν ἔμφυτον αὐστηρὸν αἴσθημα τῆς ἠθικῆς καὶ ὡς ἂν ἀσυνειδήτως καὶ μετὰ πάσης αὐστηρότητος ἐπιτηροῦσι τὸ ἱερὸν κτῆμα τοῦ καλοῦ των ὀνόματος.

ΤΙΜΩΡΙΑ ΕΡΙΣΤΙΚΩΝ ΓΥΝΑΙΩΝ.

Φαίνεται λοιπὸν ὅτι ὁ ἀξιωματικὸς ὑπεσχέθη εἰς τὴν κόρην νὰ λάβῃ αὐτὴν εἰς γυναῖκα, καὶ τότε ἀκόμη ὅταν τὴν ἔβλεπέ τις ἠδύνατο νὰ νομίσῃ, ὅτι ἐπλησίαζε νὰ χάσῃ τὸ λογικόν της ἀπὸ τὴν πολλὴν εὐτυχίαν καὶ εὐδαιμονίαν. Ὅλα, ὡς βλέπετε, εἰς μίαν τοιαύτην φύσιν εἶνε ὑπερβολικά. Οὕτω καὶ ἡ ζηλοτυπία της, διὰ τὴν ὁποίαν παντοῦ ἀνεζήτει νὰ εὕρῃ ἀφορμήν. Αὐτόπτης μάρτυς ἤμην, ὅτε ἡμέραν τινὰ ἐδῶ, πρὸ τοῦ καφενείου, ὀλίγον ἔλλειψε νὰ φονεύσῃ μίαν ἄλλην κόρην, καὶ ὅμως οὐδεμίαν ἀφορμὴν εἶχεν ἡ Καρμέλα νὰ φέρεται τόσον σκληρῶς πρὸς τὰς ἄλλας.

Τοιαῦται σκηναὶ συχνότατα συνέβαινον· ἐπὶ τέλους δὲ τὰ κοράσια τοῦ τόπου δὲν ἐτόλμων οὔτε τοὺς ὀφθαλμοὺς νὰ ὑψώσωσι πρὸς τὰ παράθυρα τοῦ ἐραστοῦ της, πολὺ δὲ ὀλιγώτερον εἰς τὸν δρόμον νὰ βλέπωσιν αὐτὸν διαβαίνοντα, ὅπερ βεβαίως ἤθελον εὐχαρίστως τὸ πράξει, διότι ἦτο πολὺ νόστιμος καὶ κομψὸς νέος. Ἡ Καρμέλα εἶχεν ὀφθαλμοὺς Ἄργου, ἐκεῖ δὲ ὅπου ἀνίχνευε τοιοῦτό τι ἀμέσως ἐπετίθετο μὲ κακοὺς λόγους καὶ πρὸ πάντων μὲ χειρότερα ἔργα.

Μεθ' ὅλα ταῦτα ὅμως ἦλθεν ἐπὶ τέλους καὶ ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἔπρεπε ν' ἀναχωρήσῃ τὸ ἀπόσπασμα καὶ ν' ἀντικατασταθῇ δι' ἄλλου. Ὁ ἀξιωματικὸς ἐπεβιβάσθη εἰς τὸ ἀτμόπλοιον, ἀφ' οὗ ἔδωκε τὰς ἱερωτάτας ὑποσχέσεις ὅτι ἤθελεν ἐπανέλθει μετ' ὀλίγους μῆνας, διὰ νὰ συζευχθῇ τὴν Καρμέλαν. Ἀνεχώρησε — συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ θερμοῦ της ἔρωτος, τῆς σταθερᾶς αὐτῆς πεποιθήσεως εἰς τὴν πίστιν του καὶ — ἔκτοτε οὐδεὶς τὸν ἐπανεῖδε. Τὸ ἀτυχὲς πλάσμα ἠσθένησε βαρέως. Ἴσως κατενίκα τὴν θλῖψίν της διὰ τὴν ἀπιστίαν τοῦ ἐραστοῦ, ἐὰν βραδέως καὶ κατ' ὀλίγον ἀπέθνησκεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐπανόδου του, ἀλλ' αὐτὴ ἔμαθε, Κύριος οἶδε πόθεν, ὅτι ὁ ἄπιστος ἐνυμφεύθη μίαν ἄλλην καὶ τοῦτο ἤρκεσεν εἰς τὴν καταστροφήν της. Τὸ ῥάπισμα ἦτο πολὺ ἰσχυρόν, ἀπροσδόκητον, ὥςτε ἡ ἁβρὰ φύσις της δὲν ἠδυνήθη νὰ το ὑποφέρῃ. Ἔκτοτε εἶνε ὅπως τὴν βλέπετε· Αὐτὴ εἶνε ὅλη της ἡ ἱστορία.

— Καὶ ὕστερα; ἠρώτησεν ὁ Γαβριέλλος, ἀφ' οὗ ἐτελείωσεν ὁ ἰατρός.

— Αἴ, ὕστερα ἐστάλη εἰς τὸ φρενοκομεῖον τοῦ Παλέρμου, καὶ ἓν ἔτος σχεδὸν τώρα παρῆλθεν ἀφ' ὅτου τὴν ἔστειλαν ὀπίσω ὡς ἀνίατον.

— Καὶ ἡ οἰκογένειά της; οἱ φίλοι της; Δὲν ὑπάρχει λοιπὸν κάνείς, ὅπως προστατεύσῃ τὴν ταλαίπωρον;

Ὁ διδάκτωρ ἔσεισε τοὺς ὤμους.

— Θεέ μου, εἶπε, οἰκογένεια; φίλοι; Ὁ πατήρ της ἀπέθανε πρὸ πολλῶν ἐτῶν, ἡ μήτηρ μόλις κερδαίνει τὸν ἐπιούσιον ἄρτον της. Ἀδελφοὺς ἢ ἀδελφὰς δὲν ἔχει. Φίλους; Αἴ, εἰς τὰς ἀρχάς, ὅτε ἡ θαυμαστὴ τύχη της ἐκίνησε τὴν γενικὴν συμπάθειαν, ἡ μήτηρ της ἐλάμβανεν ὑποστήριξίν τινα παρὰ τῶν εὐπόρων οἰκογενειῶν τοῦ τόπου, ἀλλ', ὅπως συμβαίνει συνήθως, αὕτη διεκόπη, ἅμα εἶδαν οἱ ἄνθρωποι, ὅτι ἡ κόρη ἐλάχιστον καιρὸν μένει εἰς τὴν οἰκίαν τῆς μητρός της. Σπανιώτατα, τὴν νύκτα μόνον ἢ τὸ γεῦμα πηγαίνει εἰς τὴν οἰκίαν. Νομίζει τις ὅτι ἔχασε πᾶσαν αἴσθησιν διὰ ταπεινὸν καὶ ὁμαλὸν βίον, ὅσα νέα ἐνδύματα ἡ μήτηρ της μετὰ πολλοῦ κόπου προμηθεύεται καὶ δι' αὐτῶν κατορθόνει νὰ τὴν ἐνδύει, συχνάκις ἐντὸς μιᾶς ὥρας κατασχίζει εἰς μυρία τεμάχια, ἐὰν δέ ποτε ὑπομείνῃ νὰ κτενισθῇ καὶ διαταχθῇ ἡ ὡραία κόμη της, ἀμέσως κατόπιν λύει τὰς πλεξίδας καὶ τίλλει τοὺς οὐλους βοστρύχους μανιωδῶς, ὥςτε φρικιᾷ τις ἀκουσίως εἰς τὴν θέαν ταύτην. Τὴν ἡμέραν περιπλανᾶται εἰς τὰ μᾶλλον ἔρημα μέρη τῶν ὀρέων, γελᾷ, χειρονομεῖ ἢ κάθηται σιωπηλὴ ἐπὶ τοῦ ἐδάφους, παίζει μὲ τοὺς λίθους, οἱ ὁποῖοι κεῖνται ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, καὶ ἐν τῷ μεταξὺ ἀτενίζει ἀκίνητος τὸν μακρὸν ὁρίζοντα, ἕως ὅτου τὴν καταλάβῃ ὁ ὕπνος καὶ ἐπ' ὀλίγον θέσῃ εἰς τὰ δεσμά του τὸ ἀνήσυχον πνεῦμα. Οὕτω πολλάκις εὑρίσκουσιν αὐτὴν καραβινοφόροι καὶ κυνηγοὶ εἰς τὰ βάθη τῶν ὀρέων καὶ εἰς τόπους, τοὺς ὁποίους σπανίως ἐπάτησεν ὁ ποῦς τοῦ ἀνθρώπου.

Ἐν τούτοις πάντοτε μετ' ἀκριβείας παρουσιάζεται, ὁσάκις ἡ σάλπιγξ προσκαλῇ τοὺς στρατιώτας εἰς τὰ γυμνάσια. Κρατοῦσα εἰς τὴν χεῖρά της μακρὰν ῥάβδον, ἐκτελεῖ ὅλας τὰς κινήσεις τοῦ στρατιώτου χωρὶς οὐδὲ τὴν παραμικρὰν νὰ αἰσθάνηται κόπωσιν. Ἐνίοτε δέ, ὅταν πολὺ παραταθῇ ἡ ἐργασία, πλησιάζει τὸν ἀξιωματικόν, ψιθυρίζει εἰς τὸ οὖς του παντοειδεῖς ἐρωτικὰς λέξεις, καὶ τότε μόνον τὸν ἐγκαταλείπει, ὅταν οἱ στρατιῶται ἐπανακάμπτωσιν εἰς τὸν στρατῶνα. Δὲν ὑπάρχει σπαρακτικωτέρα σκηνή, παρὸ ὅταν τὴν βλέπῃ τις ἀνοηταίνουσαν εἰς τὴν ἀγορὰν πρὸς μεγάλην χαρὰν τῶν ἀγυιοπαίδων, ἅτινα πάντοτε τὴν περικυκλοῦσιν ἀλαλάζοντα. Καὶ ἐδῶ περιπατεῖ καὶ γυμνάζεται ὡς ὁ καλλίτερος νεοσύλλεκτος, ἀπομιμεῖται δὲ ὅτε μὲν τὸ βάδισμα καὶ τὴν ὁμιλίαν τοῦ δημάρχου, ὅτε καταβιβάζουσα τοὺς

ὀφθαλμούς της παριστάνει τὰ κινήματα τῶν εὐγενῶν κυριῶν τῆς πόλεώς μας, ὅταν αὗται τὴν κυριακὴν ἐπιμελῶς καλλωπισμέναι πηγαίνωσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Οὐδεὶς προσέχει πλέον εἰς τὰς ἀνοησίας της ταύτας· τὰ παιδία μόνον, ὡς καὶ προηγουμένως εἶπον, εἶνε οἱ θεαταί της, καὶ αὐτὴ τόσον εὐχαριστεῖται βλέπουσα τὴν ἔκπληξιν τοῦ μικροῦ τούτου δημοσίου, ὥστε ἡμέραν τινὰ λαβοῦσα εἰς τοὺς βραχίονάς της μελανόφθαλμόν τινα παῖδα, τὸν ἔπνιξε σχεδὸν διὰ τῶν φιλημάτων της καὶ δὲν τὸν ἀφῆκεν ἐλεύθερον, ἕως ὅτου ἡ μήτηρ αὐτοῦ, ἀκούσασα τὰς κραυγάς του, ἔδραμε καὶ ἔσωσεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς ἀκουσίας αἰχμαλωσίας.

Ἄλλοτε ἤρχετο συχνότερον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἐφαίνετο δὲ ὡςανεὶ ὁ ἱερὸς οὗτος τόπος ἐξήσκει ἐπ' αὐτῆς κατευναστικήν τινα ἐνέργειαν, τοὐλάχιστον ἐπί τινα χρόνον. Δυστυχῶς ὅμως αἱ ἐνοχλήσεις, ἃς ἡ παρουσία της παρεῖχεν εἰς τοὺς εὐλαβεῖς, ἐγίνοντο καθ' ἑκάστην συχνότεραι, καὶ οὕτως ἠναγκάσθη ἐπὶ τέλους ἡμέραν τινὰ ὁ κανδηλάπτης διὰ τῆς βίας νὰ τὴν ἀπομακρύνῃ. Ἔκτοτε οὐδέποτε πλέον ἔθηκε τὸν πόδα της εἰς τὴν ἐκκλησίαν!

Ἀχ, καὶ τὰ τραγούδια της! Ποῦ εἶνε πλέον ἐκείνη ἡ ὡραία καὶ ἠχηρὸ φωνή, δι' ἧς ἔμελπε τὰ ὡραιότερα ᾄσματα τῆς Ἰταλίας; Ἐξηφανίσθη, ἀπεσβέσθη καθὼς ἔπαυσαν πλέον ν' ἀκούωνται καὶ αἱ λέξεις ἐκεῖναι, δι' ὧν μόνη της ἐσχημάτιζεν ἐπιτυχεστάτους στίχους. Ὅ,τι ἦδη κατ' ἰδίαν ὑποτονθορύζει, δὲν εἶνε ἄλλο παρὰ μονότονοί τινες καὶ ἀσύνθετοι μελῳδίαι, αἵτινες οὐδένα τόνον ἐμπεριέχουσιν ἀναμιμνήσκοντα ἐκεῖνο, ὅπερ ἄλλοτε ἐξήρχετο τῶν χειλέων της. Ὁπωσδήποτε πολλάκις θὰ τὴν ἀκούσετε, διότι ἡ ταλαίπωρος ἐπὶ ὥρας καὶ ἡμέρας ὁλοκλήρους κάθηται ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς κλίμακος τῆς κατοικίας σας. Ἀπὸ τὴν θέσιν της ταύτην οὐδεὶς ἠδυνήθη, οὔτε δύναται νὰ τὴν ἀπομακρύνῃ οὔτε διὰ τῆς πειθοῦς οὔτε διὰ τῆς βίας· ἐκεῖ τρώγει τὸ λιτὸν γεῦμα καὶ δεῖπνόν της, συνιστάμενον ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μόνον ἐξ ὀλίγων ἰνδικῶν σύκων· ἐκεῖ καθημένη καλύπτει τὸ πρόςωπόν της, ὁσάκις, ὅπερ σπανιώτατα συμβαίνει, τὴν εὐθυμίαν της διαδεχθῇ βαθεῖα μελαγχολία, καθ' ἣν οὐδὲν πλέον ἐπὶ τοῦ κόσμου τούτου τὴν ἐνδιαφέρει. Ἡ κατάστασις ὅμως αὕτη, ὡς προεῖπον, σπανίως ἐπέρχεται, διότι πάντοτε σχεδὸν τὴν βλέπομεν εὔθυμον καὶ ἕτοιμον εἰς πᾶσαν ἀστειότητα.

Τώρα ὅμως θὰ σᾶς διηγηθῶ μὲ ὀλίγα λόγια καὶ τὸ μεγαλείτερον καὶ θλιβερώτατον αἴνιγμα τοῦ καταστραφέντος τούτου πλάσματος, ὅπερ ὁσάκις τὸ βλέπω μοῦ σπαράσσει τὴν καρδίαν, τοῦτο δὲ εἶνε ἡ τυφλὴ ἀφοσίωσις καὶ ἀγάπη τὴν ὁποίαν ἔχει πρὸς πᾶν ὅ,τι ἔχει σχέσιν πρὸς τὸν στρατιωτικὸν βίον. Μὴ νομίσητε δὰ ὅτι συναναστρέφεται μὲ τοὺς κοινοὺς στρατιώτας· ὁ Θεὸς φυλάξοι! Ἀλλοίμονον εἰς ἐκεῖνον, ὁ ὁποῖος ἤθελε τολμήσῃ πάρα πολὺ νὰ τὴν πλησιάσῃ, διότι ἤκουσα νὰ λέγουν, ὅτι ὅτε ποτὲ ἠθέλησέ τις μόνον νὰ ἐγγίσῃ τὸ ἄκρον τοῦ φορέματός της, αὐτὴ ἀγρίως ἐπετέθη κατ' αὐτοῦ καὶ ἔπρεπε νὰ παρέλθῃ πολὺς καιρός, ἕως οὗ ἐξαλειφθῶσιν ἀπὸ τοῦ προςώπου του τὰ ἴχνη τῶν ὀνύχων της· ἀντὶ τούτου ὅμως τόσον φανερῶς ἐκδηλοῖ τὴν εὐνοιάν της πρὸς τὸν ἕκάστοτε ἀρχηγὸν τοῦ στρατιωτικοῦ ἀποσπάσματος, ὥςτε ἀπορεῖ τις πῶς νὰ συνδυάσῃ αὐτὴν μὲ τὴν ὡς πρὸς τἆλλα διαγωγήν της. Ὡς φαίνεται ὅλα της τὰ αἰσθήματα καὶ διανοήματα συνεκεντρώθησαν εἰς τοῦτο καὶ μόνον, ὅτι δηλαδὴ ὁ ἀξιωματικὸς οὗτος εἶνε ὁ ἐραστής της, ἀδιάφορον ἂν οὗτος τύχῃ νὰ ἦνε νέος ἢ γέρων, εὐειδὴς ἢ ἄσχημος, ἢ ἂν φέρηται πρὸς αὐτὴν εὐμενῶς ἢ δυςμενῶς. Ὁμοίως οὐδεμίαν τῇ ἐμποιεῖ αἴσθησιν ἡ ἀναχώρησις καὶ ἀντικατάστασις τοῦ ἀποσπάσματος καὶ τοῦ ἀξιωματικοῦ· πάντοτε βέβαια ἵσταται καὶ αὕτη παρὰ τὴν ἀκτὴν καὶ ἀποχαιρετᾷ διὰ τοῦ μανδηλίου της τοὺς ἀποπλέοντας, ἅμα ὡς ὅμως ἀποβιβασθῇ εἰς τὴν ξηρὰν ὁ νέος ἀξιωματικός, νὰ σου καὶ αὐτὴ ἀμέσως εὑρίσκεται εἰς τὸ πλευρόν του ψιθυρίζουσα εἰς τὸ οὖς του διάφορα θωπευτικὰ ὀνόματα καὶ παντοίας ἐρωτικὰς λέξεις. Τινὲς ἐκ τῶν νεωτέρων στρατιωτικῶν ἠθέλησαν ἀνοήτως νὰ συνάψωσι μετ' αὐτῆς ἐρωτικὰς σχέσεις, ἐπειδὴ εἰς τόσον ὡραῖον πλάσμα ἡ ἔλλειψις τοῦ λογικοῦ δὲν εἶνε τόσον σπουδαῖον ἐλάττωμα, ἀλλὰ κακὰ τὴν ἀπέρασαν οἱ κύριοι οὗτοι. Ἀπαράμιλλος ἦτον ἡ λόγις μεθ' ἧς ἐγέλα ἀκούουσα τοὺς διαφόρους αὐτῶν κολακευτικοὺς λόγους, ἐσταύρωνε δὲ καὶ τὰς χεῖράς της ἐπὶ τοῦ στήθους, ὡςὰν τρόπον τινά, ἐν ᾧ δὲν ἐνδεῖ ἀκριβῶς τὴν ἔννοιαν τῶν γλυκέων λόγων, ὤφειλεν ἐν τούτοις νὰ προφυλαχθῇ ἀπ' αὐτῶν, ἀκριβῶς ὅπως καὶ τὰ παιδία, μὲ τὰ ὁποῖα θέλει νὰ κάμῃ τις ἀστειότητά τινα, τὴν ὁποίαν φοβοῦνται χωρὶς νὰ τὴν γνωρίζωσι, καὶ ἐν τούτοις γελῶσι δι' αὐτὴν ἐκ τῶν προτέρων, διὰ νὰ μᾶς κάμωσι νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι τάχα γνωρίζουσι περὶ τίνος πρόκειται. Εἰς τοιαύτας στιγμὰς πράγματι ἀμφιβάλλει τις, ὅτι ἡ Καρμέλα στερεῖται τοῦ λογικοῦ της, διότι τόσον εἶνε ὡραία καὶ τόσον ἀκαταμάχητος μαγεία τὴν περιβάλλει. Ἔτι περισσότερον ὅμως σπαρσσσεται η καρδία τοῦ ἀνθρώπου, ὅταν ἀμέσως κατόπιν τὴν βλέπῃ μεταπίπτουσαν εἰς τὰς ἀνοησίας της. Τὸν ἄπιστον ἐραστήν της φαίνεται ὅτι παντελῶς ἐλησμόνησε, διότι ἂν καὶ πολλάκις ἐδοκίμασαν παντοιοτρόπως νὰ ἀνακαλέσωσιν αὐτὸν εἰς τὴν μνήμην της, ἐν τούτοις πᾶσαι αἱ ἀπόπειραι αὗται ἔμειναν ἄνευ ἀποτελέσματος. Τὸ κακὸν εἶνε βαθέως ἐρριζωμένον. Κύριος οἶδε, ἄν ποτε θὰ ἐπέλθῃ θεραπεία αὐτοῦ.

Τοιαύτη ἦτον ἡ ἀφήγησις τοῦ διδάκτορος. Ὁ Γαβριέλλος ἐξ ὅσων ἤκουσεν ἠσθάνθη ἑαυτὸν βαθύτατα καὶ παραδόξως συγκεκινημένον, ἐπανειλημμένως δὲ ἔλεγε πλήρης οἴκτου: — Τί δυςτυχία! Πῶς νὰ ἐπέλθῃ θεραπεία! Τόσον ἀξιέραστον πλάσμα καὶ νὰ ἦνε οὕτω κατεστραμμένον ὑπὸ τῆς σκληρᾶς εἱμαρμένης!" — Καὶ μὲ ὅλην τὴν τρέλλαν της νὰ ἔχῃ τόσον εὐγενῆ καὶ ἄγνὸν χαρακτῆρα! προςέθηκεν ὁ διδάκτωρ. Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἠνοίχθη η θύρα τοῦ καφενείου καὶ ἐπὶ τοῦ κατωφλίου ἐφάνη στρατιώτης, ὅςτις προςεκάλεσε τὸν ἰατρὸν εἴς τινος ἀσθενοῦς. Ὁ διδάκτωρ ἠγέρθη ἐσπευσμένως, ἔσφιγξεν ἀποχαιρετῶν τὴν χεῖρα τοῦ Γαβριέλλου καί, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ στρατιώτου, ἐγκατέλιπε τὸ καφενεῖον. Ὁ Γαβριέλλος εἶχεν ἐπίσης ἐγερθῆ τῆς θέσεώς του, ὅπως ἀποχαιρετήσῃ τὸν ἰατρόν, καὶ τὸ ξίφός του προςέκρουσεν ἐπὶ τῆς τραπέζης, παρὰ τὴν ὁποίαν προηγουμένως ἐκάθητο. Ὁ κρότος, αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν ἀσήμαντος, δὲν εἶχεν ἀκόμη ἀποσβεσθῆ, ὅτε ἀπὸ τῆς ὁδοῦ ἀντήχησε μεγάλη φωνή: — „Ἐδῶ εἶνε, ἐδῶ εἶνε, τὸ ἤκουσα! θὰ πάω 'ς αὐτόν!

Ἡ θύρα ἠνοίχθη πάλιν ταχέως καὶ ἡ Καρμέλα ἀνεφάνη, προςελκυσθεῖσα βεβαίως ὑπὸ τοῦ θορύβου, ὃν εἶχε προξενήσει τὸ ξίφος.

Ὁ Γαβριέλλος ἐξιππάσθη ὡςεὶ ὑπὸ κεραυνοῦ πληγείς.

— Διώξατέ την! ἐφώνησε μετὰ σφοδρότητος· μακρυά, δὲν θέλω νὰ με πλησιάσῃ!

Διαβάται τινὲς παρέλαβον τὴν κόρην μεθ' ἑαυτῶν, ἀλλ' ὁ Γαβριέλλος ἤκουεν αὐτὴν μακρόθεν ἀναφωνοῦσαν: — Θὰ τὸν περιμένω 'στὸ σπῆτι! Ναί, τὸν περιμένω 'στὸ σπῆτι, τὸν χρυσό μου ἀγαπητικό!" ἠσθάνθη δὲ ὅτι ὠχρίασαν καὶ αὐτὸ ἀκόμη τὰ χείλη του. Ἐδῶ κ' ἐκεῖ εἰς τὰ πρόςωπα τῶν παρακαθημένων θαμώνων ἐφαίνετο μειδίαμα, εἷς δ' ἐξ αὐτῶν εἶπε πρὸς τὸν γείτονά του.

— Ἕνας τέτοιος ἀξιωματικὸς καὶ νὰ φοβᾶται ἀπὸ ἕνα κορίτσι!

* * *

Ἐν τούτοις ἡ ἑσπέρα εἶχε προχωρήσει καὶ οἱ θαμῶνες ὁ εἷς μετὰ τὸν ἄλλον ἐγκατέλιπον τὸ καφενεῖον. Ἐπίσης καὶ ὁ Γαβριέλλος ἐξῆλθεν εἰς τὴν πλατεῖαν τῆς ἀγορᾶς, ἀντὶ ὅμως ν' ἀκολουθήσῃ τὴν βραχυτέραν πρὸς τὴν κατοικίαν του ὁδόν, ἔκαμεν ἐκτεταμένον περίπατον καὶ ἐβράδυνε τὸ βῆμά του, ὅσον ἐπλησίαζεν εἰς τὴν οἰκίαν.

Ἡ ἰδέα, ὅτι ἔμελλε νὰ συναντήσῃ τὴν παράφρονα κόρην πρὸ τῆς θύρας τῆς οἰκίας του, τῷ ἦτο σχεδὸν ἀνυπόφορος, συγχρόνως ὅμως αὕτη ἐκίνει τόσον τὴν συμπάθειάν του, ὥςτε μετενόει, διότι πρὸ ὀλίγου τόσον σκληρῶς τὴν εἶχε μεταχειρισθῆ. Προςεπάθει νὰ διασχίσῃ τὸ σκότος διὰ τῶν ὀφθαλμῶν, ἀλλὰ μάτην, ὅτε ἔφθασεν ὅλως διόλου πλησίον, ἠδυνήθη νὰ παρατηρήσῃ μορφήν τινα καθημένην ἐπὶ τῆς κατωτάτης βαθμίδος τῆς κλίμακος καὶ μένουσαν ὅλως ἀκίνητον. Βραδέως ἐπλησίασε καὶ ἐκάλεσεν αὐτὴν διὰ τοῦ ὀνόματος:

— Καρμέλα, τί κάμνεις ἐδῶ;

Αὕτη ἠγέρθη βραδέως, ἔθηκεν ἀμφοτέρας τὰς χεῖρας ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ Γαβριέλλου, ἔφερε τὸ πρόςωπόν της πλησιέστατα εἰς τὸ ἰδικόν του καὶ ἀπεκρίθη: — „Σ' ἐπερίμενα καὶ ἐκεῖ ἀπεκοιμήθην".

— Μ' ἐπερίμενες; Καὶ διὰ τί; ἠρώτησεν οὗτος καὶ ἠθέλησε νὰ λάβῃ τὰς χεῖράς της εἰς τὰς ἰδικάς του, ἀλλὰ αὕτη ἐν τῷ μεταξὺ τὰς κατεβίβασεν ἀπὸ τῶν ὤμων του καὶ περιέπτυξε δι' αὐτῶν τὸν βραχίονά του. Ἔπειτα εἶπεν ἡσύχως.

— Διότι θέλω νὰ μείνω κοντά σου!

— Τρέλλα λοιπὸν εἶνε τοῦτο; ἠρώτησεν ἑαυτὸν ὁ Γαβριέλλος· ὁμιλεῖ τόσον λογικῶς καὶ εὐκρινῶς, ὅσον καὶ πᾶς ἔχων ὑγιεῖς τὰς φρένας του.

Ἤναψεν ἓν πυρεῖον ἐκ κηροῦ καὶ παρετήρησεν εἰς τὸ ὥχρὸν του φῶς τοὺς χαρακτῆρας τῆς Καρμέλας. Ὁπόσον ἦτο θελκτικὴ τὴν στιγμὴν ταύτην! Ἡ ἀγρία εὐκινησία τῶν χαρακτήρων της, ἥτις πολλάκις παρεμόρφου τὸ ὡραῖόν της πρόςωπον, ἐξηφανίσθη ὑπὸ τὴν ἐπιρροὴν τοῦ ὕπνου καὶ ἀντικατεστάθη ὑπὸ γλυκέος, μελαγχολικοῦ μειδιάματος, ὅπερ τῇ ἀπέδιδεν ἀπερίγραπτον χάριν καὶ ἔτρωσε τὴν καρδίαν τοῦ Γαβριέλλου. Τὸ βλέφαρα της ἦσαν ἡμίκλειστα· εἶχε κατευνασθῆ τὸ ζωηρὸν πῦρ τῶν μελανῶν ὀφθαλμῶν της, οὕτω δὲ παρεῖχεν εἰκόνα παιδίου κατὸ τοῦ ὕπνου παλαίοντος, ἀλλ' οὐδὲν ἴχνος τῆς φοβερᾶς νόσου ἠδύνατό τις ἐπ' αὐτῆς νὰ παρατηρήσῃ.

Αἴφνης ἀνετριχίασεν· ἡ λάμψις τοῦ φωτὸς ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ προςώπου τοῦ Γαβριέλλου καὶ εἰς τὴν ἀπροςδόκητον ταύτην θέαν ἐφάνη ὡςὰν νὰ ὑπέστρεψεν ὁ κακὸς δαίμων μετὰ διπλῆς δυνάμεως, ἵνα καταλάβῃ την ἀτυχῆ καὶ μαύρην ψυχὴν τῆς κόρης. Βιαίως ἔπεσεν ἐπὶ τοῦ στήθους τοῦ Γαβριέλλου, ὅςτις ὠπισθοχώρησε καὶ ἔδραξε τὴν χεῖρά της. Τότε αἴφνης ἠσθάνθη τὴν θερμὴν πίεσιν τῶν χειλέων της ἐπὶ τῆς ἰδικῆς του καὶ συγχρόνως ὀξὺν πόνον, — τῷ εἶχε δήξει τὴν χεῖρα.

Διεξέφυγε τῶν χειρῶν της, εἰςώρμησεν εἰς τὴν οἰκίαν καὶ ἔκλεισεν

ὀπίσω του την θύραν. Δὶς η τρὶς ηκουσε την Καρμέλαν αναφωνοῦσαν το ὄνομά του, εἶτα ἐπῆλθεν ἐντελὴς σιγή. Εἶχε καταλάβει ἴσως πάλιν τὴν ἐπὶ τῆς κλίμακος θέσιν της καὶ ἀπεκοιμήθη.

Ἤναψε τὸ φῶς, ὅτε εἰςῆλθεν εἰς τὸ δωμάτιόν του, καὶ παρετήρησε τὴν ἐξωτερικὴν ἐπιφάνειαν τῆς χειρός του. Ἐπ' αὐτῆς ἦσαν καθαρῶς ἀποτετυπωμένοι μικροὶ καὶ ὀξεῖς ὀδόντες, πέριξ δὲ τῆς θέσεως ἐκείνης ἠσθάνετο ἀκόμη τὴν πίεσιν τῶν σφριγώντων χειλέων της, ἥτις ὡς καίουσα λάβα εἰςώθησεν εἰς τὰς φλέβας του πύρινον ῥεῦμα.

— Ἰδοὺ τρέλλα καὶ μὲ μέθοδο μάλιστα, εἶπε κατ' ἰδίαν· αὐτὰ λοιπὸν εἶνε τὰ ὅπλα γυναικός, ἥτις ἐξ ἔρωτος ἔχασε τὸ λογικόν της;

Δὲν εὗρεν ἂν ἔπρεπε νὰ γελάσῃ ἢ νὰ ὀργισθῇ δι' ὅλην ταύτην τὴν ὑπόθεσιν· ἤναψε λοιπὸν τὸ σιγάρον του καὶ ἤρχισε, περιφερόμενος ἐν τῷ δωματίῳ του, ν' ἀπαγγέλλῃ τὸς διατάξεις τῆς ὑπηρεσίας διὰ τὴν ἑπομένην ημέραν. Ἀλλ' αἱ σκέψεις του ἀπεμακρύνοντο καὶ δὲν προςηλοῦντο εἰς τὴν ξηρὰν μονοτονίαν τοῦ καθήκοντος. Μετ' ἀγανακτήσεως ἔλαβεν ἓν βιβλίον, ἐρρίφθη ἐπί τινος καθίσματος καὶ ἤρχισε ν' ἀναγινώσκῃ· ἀλλ' εἶνέ ποτε δυνατὸν τὰς ἰδέας, αἵτινες θέλουσι ν' ἀποπλανηθῶσι, νὰ συγκρατήσῃ γραπτὸς λόγος; Ὁ Γαβριέλλος ἔστρεφε τὴν μίαν σελίδα κατόπιν τῆς ἄλλης, ἀδιακόπως ὅμως ἔβλεπε πρὸ ἑαυτοῦ τὸ πρόςωπον τῆς Καρμέλας, ὅπως αὕτη εἰς τὴν λάμψιν τοῦ μικροῦ φωτὸς τῷ εἶχε προςμειδιάσει καὶ δὲν ἠδύνατο οὐδὲ λέξιν νὰ ἐνοήσῃ ἐκ τῶν ἀναγινωσκομένων.

Τέλος ἀπεφάσισε νὰ κατακλιθῇ. Πρὶν ἢ ἀποσβέσῃ το φῶς, ἐπλησίασεν ἅπαξ ἔτι εἰς τὸ παράθυρον, — ἀλλ' ἐπέπληξε μόνον τὸν ἑαυτόν του, ἀνεζήτησε τὴν κλίνην του καὶ μετ' ὀλίγον ἀπεκοιμήθη βαθέως.

(*Ἕπεται συνέχεια*).

ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ ΕΞ ΕΣΠΕΡΙΑΣ.

σως αδημονεῖς βλέπουσα ἐκ συστήματος βραχυνομένας ὀσημέραι τὰς ἀπὸ μέρους μου πολιτικὰς εἰδήσεις, ὧν τὴν χρησιμότητα δὲν δύναμαι ἐπὶ τέλους νὰ ἐννοήσω, καὶ διὰ τὸ πεῖσμά Σου ἐντελῶς θὰ καταρτήσω. Μὴ ἐξάπτεσαι διὰ τοῦτο, διότι ἐν Ἀγγλίᾳ ἤρχισαν νὰ σκέπτωνται καὶ νὰ σχεδιάζωσι τὴν ἀνανέωσιν μεσαιωνικῶν τινων βασάνων — καὶ τούτων ἀπεικόνισμα εἰδεχθὲς βλέπεις ἐν τῇ 221. σελίδι — κατ' ἐκείνων τῶν ἀντιπροςώπων τοῦ φύλου μας, ὅσαι φαίνονται ἔχουσαι ἀμερικανικὰς δρέξεις διὰ τὸ βουλευτικὸν ἀξίωμα καὶ τὰς πολιτικὰς ἔριδας, ἀνθ' ὧν εὐαρεστήθητι νὰ προτιμήσῃς τὴν εἰρηνικὴν ἀνάγνωσιν τῶν κατωτέρω.

Ὁ νέος πρωθυπουργὸς τῆς Ἀγγλίας, λόρδος Σαλισβουρῆ εἶνε εἷς τῶν πλουσιωτάτων εὐπατριδῶν τῆς Μ. Βρεττανίας. Τὰ εἰςοδήματά του ἀνέρχονται εἰς 250,000 λίρας στερλίνας ἐτησίως. Μαρκήσιος ἐγένετο κατὰ τύχην, διότι αὐτὸς ἦτο νεώτερος υἱὸς καὶ ἐπὶ μακρὸν ἐδιχονόει πρὸς τὸν πατέρα του, μεθ' οὗ μάλιστα κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη τοῦ βίου εἶχε περιπλακῆ εἰς δίκην. Αἰτία αὐτῆς ἦτον ἡ ἑξῆς. Ἐν τῇ οἰκογενειακῇ κληρονομίᾳ εἶχε ληφθῆ πρόνοια διὰ τὸν δευτερότοκον υἱόν, ὁ δὲ νῦν μαρκήσιος ἀπῄτει, πιστεύων ὅτι αὐτὸς ἦτο δευτερότοκος, παρὰ τοῦ πατρὸς τὰ ἀνήκοντα αὐτῷ δίκαια, τὸ ὁποῖα ὅμως οὗτος τῷ ἠρνεῖτο καὶ οὕτως ἀνεμίχθησαν εἰς τὴν ὑπόθεσιν καὶ τὰ δικαστήρια. Διαρκούσης τῆς διαδικασίας ὁ πατὴρ ἀπέδειξεν, ὅτι ὁ ἐνάγων δὲν ἦτο δευτερότοκος υἱός του, ἐπειδὴ ὁ πραγματικῶς τοιοῦτος εἶχε γεννηθῆ νεκρός. Φυσικῶς ὁ πατὴρ ἐκέρδησε τὴν δίκην. Πολλὰ ἔτη πρὸ τοῦ θανάτου τοῦ πρεσβυτέρου ἀδελφοῦ του (1868) ὁ λόρδος Σαλισβουρῆ εὑρίσκετο εἰς οἰκονομικῶς λίαν δυςχερῆ θέσιν καὶ διὰ τοῦτο ἠναγκάζετο νὰ γράφῃ διατριβὰς εἰς περιοδικὰ καὶ κύρια ἄρθρα εἰς πολιτικὰς ἐφημερίδας διὰ νὰ κερδαίνῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

Περὶ τοῦ πυροβολικοῦ τοῦ Βατικανοῦ ἔγραψεν ἐσχάτως ἰταλική τις ἐφημερὶς τὰ ἀκόλουθα. Ἐν τῷ λεγομένῳ **Ὁπλοστασίῳ** τῆς ὡραίας **Θέας** εὑρίσκονται περὶ τὰ 120 τηλεβόλα καὶ 6,200 βόμβαι. Τὸ παπικὸν τοῦτο ὁπλοστάσιον εἶνε ἐμπεπιστευμένον εἰς 12 πυροβολιστάς, ὅπαντας συνταξιούχους τοῦ πρώην παπικοῦ στρατοῦ. Ἕκαστος ἐκ τῶν ἀπομάχων τούτων λαμβάνει καθ' ἑκάστην ὡς ἐπιμίσθιον 1 φράγκον καὶ 25%, ἡ μόνη δ' ὑπηρεσία αὐτῶν εἶνε εἰς τὸ τέλος ἑκάστου δευτέρου μηνὸς νὰ φέρωσι τὰ τηλεβόλα εἰς τὸ ὕπαιθρον καὶ νὰ ἐκθέτωσιν αὐτὰ εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ ἡλίου. Μεταξὺ αὐτῶν εὑρίσκεται καὶ νέα τις τηλεβολοστοιχία, ἄριστα διατηρουμένη καὶ συνισταμένη ἀπὸ 6 τηλεβόλα, δῶρον τοῦ πρίγκηπος Λαροσεφουκώ. — Τώρα εἶνε ζήτημα, ἂν ἦνε ἐπιτετραμμένον εἰς τὸν ἐπὶ τῆς γῆς ἀντιπρόςωπον τοῦ Χριστοῦ πρὸς ἀτομικὴν αὐτοῦ ὑπεράσπισιν καὶ φυλακὴν νὰ ἔχῃ 122 τηλεβόλα καὶ 6,200 βόμβας.

Ἡ πριγκήπισσα τῆς Οὐαλλίας ἔχασε σχεδὸν καθ' ὁλοκληρίαν τὴν ἀκοήν της. Ἐν τούτοις προςπαθοῦσι παντὶ τρόπῳ οἱ περὶ αὐτὴν νὰ μὴ δώσωσι ποτὲ ἀφορμὴν, ὅπως αἰσθανθῇ τὸ πάθος τοῦτο. Ἐπὶ παρουσίᾳ της ἡ συνδιάλεξις γίνεται μεγαλοφώνως, ὥςτε πᾶσαν λέξιν ἀκόπως ν' ἀκούῃ, ὁσάκις δὲ δίδεται ἐν τῷ μεγάρῳ της μουσικὴ συναυλία, οἱ μουσικοὶ ὀφείλουσιν ὅσον τὸ δυνατὸν ὑψηλότερον νὰ κρούωσι τὰ μουσικά των ὄργανα. Ἡ βασίλισσα Βικτωρία, ἥτις λατρεύει, οὕτως εἰπεῖν, τὴν νύμφην

τῆς ὡς τὸ ἀγαθὸν πνεῦμα τοῦ υἱοῦ της, σπανιώτατα προςέρχεται εἰς τας συναναστροφὰς αὐτῆς, διότι οἱ ἰατροὶ τῇ ἀπηγόρευσαν τὰς θορυβώδεις ὁμιλίας ὡς βλαβερὰς εἰς τὴν ὑγείαν της. Ἡ μεγάλη δυςμένεια τοῦ πρίγκηπος τῆς Οὐαλλίας ἐναντίον τοῦ μέλλοντος γαμβροῦ του, τοῦ πρίγκηπος τῆς Βατεμβέργης, προῆλθεν ἐκ τοῦ ὅτι ἡμέραν τινὰ ὁ πρίγκηψ μὲ ὅλην τὴν ἀφέλειαν ἠθέλησε νὰ συστήσῃ τῇ πριγκηπίσσῃ γερμανόν τινα ἰατρόν, δυνάμενον νὰ θεραπεύσῃ τὸ πάθος της . . . .

Κατὰ τὸν μῆνα τοῦτον τὸ κυριώτερον θυρμικὸν ἀντικείμενον, εἰς ὃ ἅπασαν την προςοχὴν των στρέφουσιν αἱ γυναῖκες, εἶνε οἱ διάφοροι πῖλοι, οὓς πρέπει νὰ φορέσωσι κατὰ τὴν ἐν τοῖς λουτροῖς διαμονήν των ἢ κατὰ τὰς διαφόρους ἄλλας ἐξοχικὰς ἐκδρομάς. Οἱ σημερινοὶ θερινοὶ πῖλοι εἶνε ἐν γένει πολὺ κομψοπρεπέστεροι παρὰ τοὺς τοῦ παρελθόντος Ἰουλίου, διότι συνίστανται μὲν ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ ἐκ ψιάθου, ἢ μουσσελίνης, ἢ τρι-

χάπτων, ἢ ἐξ ἄλλων ἐλαφρῶν ὑφασμάτων, ἔχουσιν ὅμως συγχρόνως ἀρκετὴν προφυλακτικὴν δύναμιν κατὰ τῶν ἀκτίνων τοῦ ἡλίου, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ ἀπάσχωσι πολὺ καὶ νὰ διαφθείρωνται ὑπὸ τὴν ἐπενέργειαν αὐτῶν. Συνήθως οἱ τοιοῦτοι πῖλοι περικοσμοῦνται διὰ ποικίλων ἀνθέων, ἴων, λευκανθέμων καὶ τῶν τοιούτων. Καινοφανέστατον ἐν τούτοις εἶδος πίλων εἶνε τὸ ἐξ ἰταλικῆς ψιάθου πάντοτε κατασκευαζόμενον, καθ' ὃ πολλάκις τὸ

μὲν σχῆμα εἶνε στρογγύλον, η δὲ κεφαλὴ ὑψηλὴ καὶ ὁ γῦρος πλατύς. Η παρυφὴ τῶν πίλων τούτων εἶνε λίαν ἁπλῆ, περιοριζομένη μόνον εἰς μαῦρον βελοῦδον. Ἐκτὸς τούτων ὑπάρχουσι καὶ ἄλλοι καθ' ὁλοκληρίαν καλυπτόμενοι ὑπὸ ἀνθέων, καὶ ἄλλοι, κατάλληλοι μάλιστα διὰ γυναῖκας ὡρίμου ἡλικίας, ὧν τὰ τρίχαπτα εἶνε τὸ κύριον συστατικόν. Τελευταῖον ὅμως καὶ κομψότατον εἶδος, κάλλιστα συμφωνοῦν πρὸς πλουσίαν καὶ ὡραίαν ἐνδυμασίαν, εἶνε ἐκεῖνο, καθ' ὃ οἱ πῖλοι ἔχουσι σχῆμα ὑψηλὸν καὶ εἰς ὀξὺ ἀπολῆγον, καὶ γῦρον ὄπισθεν μὲν ὁμαλόν, ἔμπροσθεν δὲ πρὸς τὰ ἄνω ἐν εἴδει διαδήματος καμπτόμενον. Η ἡμετέρα εἰκὼν παριστάνει πῖλον ἐκ κιτρίνης ψιάθου, ἐστολισμένον διὰ μαργαριτῶν ὁμοίου χρώματος, ἀγρίων ἀνθέων, κρίνων καὶ τῶν τοιούτων. Οἱ πῖλοι οὗτοι λέγονται Druidesse καὶ τὸ πρότυπον αὐτῶν κατεσκευάσθη ὑπὸ τῆς ἐν Παρισίοις Κ«ς Ἐσθήρ.

Ἐκ τῶν δύο ἑτέρων εἰκόνων μας ἡ μὲν εἶνε ὑπόδειγμα θερινοῦ ἱμα-

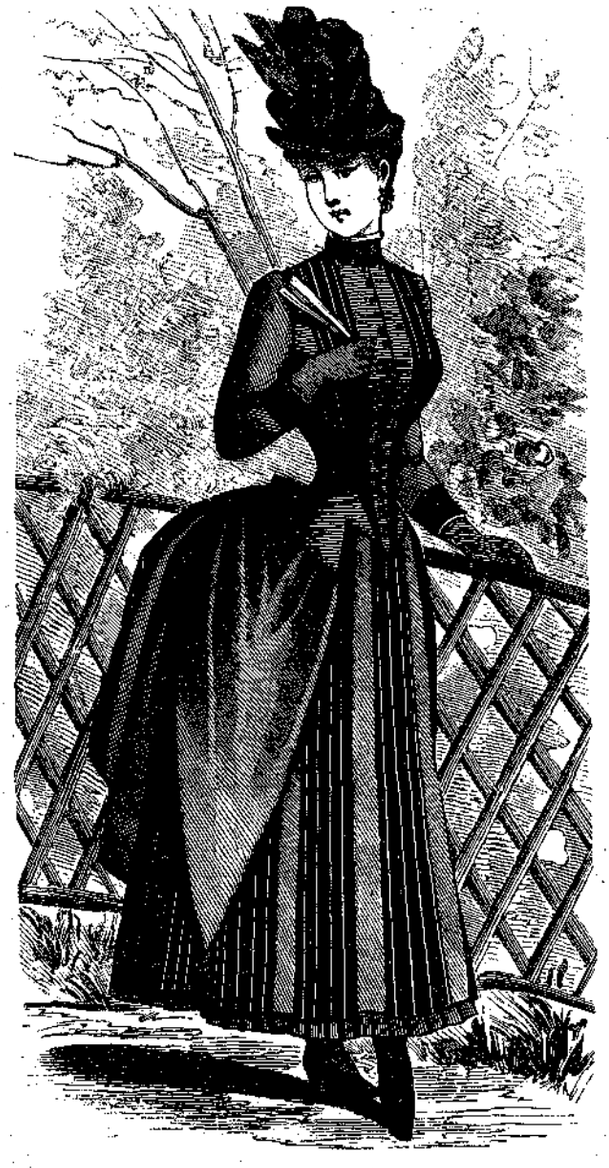

τισμοῦ διὰ νεαρὰν κόρην. Τὸ ὑφασμα τῆς ἐσθῆτος καὶ τῶν παρυφῶν εἶνε χρώματος κυανοῦ, λευκαὶ ὅμως σειραὶ διατέμνουσιν αὐτὸ καὶ διὰ τῆς ἁρμονίας τῶν προξενοῦσιν εὐάρεστον ἐντύπωσιν. Ὁ στρογγύλος πῖλος ἐπίσης εἶνε παρυφασμένος διὰ κυανῆς καὶ ἐρυθρᾶς ταινίας. Η δὲ ἄλλη συρμικὴ εἰκὼν δίδει ἔννοιάν τινα περὶ τῶν νεωτερισμῶν, οἵτινες ἐπῆλθον εἰς τὰς οἰκιακὰς ἐνδυμασίας.

ΜΑΤΑΙΟΤΗΣ ΠΕΡΙΕΡΓΟΥ.

ΜΙΚΡΑ ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ — κ, Δ. Ε. εἰς Μασσαλίαν. Κατὰ πολὺ προγενεστέραν μας ἀπόφασιν, καθ' ἣν οὐδεμία αἴτησις συνδρομῆς λαμβάνεται ὄψιν ἄνευ τῆς συγχρόνου ἀποστολῆς τοῦ τιμήματος αὐτῆς. — κ. κ. Δ. Κ. Π., Π. Ζ. εἰς Βουκουρέστιον, Γ. Μ. εἰς Μεσημβρίαν. Θὰ γείνουν κατὰ τὰς ὁδηγίας Σας. — κ. Π. Κ. εἰς Κωνσταντινούπολιν. Ὄχι.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ. — Ραφαὴλ Σάντη, μετ' ἰδιογράφου εἰκόνος (σελ. 209), τῆς Παναγίας τοῦ Ἁγ. Σίξτου (σελ. 213) καὶ τοῦ Παρνασσοῦ (σελ. 217). — Ἱστορικὰ ἀνέκδοτα. — Καὶ πάλιν περὶ πνευματισμοῦ. *Πνεῦμα καὶ πνεύματα*, μετὰ δύο εἰκόνων, *τῆς μετὰ θάνατον ἀναγεννήσεως τῆς ψυχῆς* (σελ. 212) καὶ *τῆς πνευματιστικῆς φωτογραφίας* (σελ. 216). — Ἀστρονομικοὶ περίπατοι. *Μία ἐπίσκεψις εἰς τὸ Ἀστεροσκοπεῖον* (συνέχεια). *Η θυγάτηρ τῆς Γῆς.* — Ο μῦθος τοῦ Ἀδελβέρτου, ἐκ τῶν τοῦ Chamisso. — Οἰκογένεια ἀκανθοχοίρων (εἰκ. σελ. 220). — Βιβλιοθήκη. — Καρμέλα ὑπὸ Edmonde de Amicis (Διήγημα — συνέχεια). — Ἐπιστολαὶ ἐξ Ἑσπερίας. *Πῶς τιμωροῦνται αἱ πολιτικὰ συζητοῦσαι γυναῖκες.* — *Τὰ εἰσοδήματα καὶ αἱ οἰκογενειακαὶ ἔριδες τοῦ Σαλισβουρῆ.* — *Τὸ περιττὸν πυροβολικὸν τοῦ Βατικανοῦ.* — *Σύγχρονοι πῖλοι μετὰ ὑποδείγματος* (σελ. 223). — *Θερινὴ ἐνδυμασία παραείων, ἡ αὐτὴ δὶ' ὑπάνδρους κυρίας κατ' οἶκον* (εἰκόν. σελ. 224). — *Μικρὰ Ἀλληλογραφία.*

Εκδότης **Π. Δ. ΖΥΓΟΥΡΗΣ.**

Τύποις Bär & Hermann, *ἐν Λειψίᾳ.* — *Χάρτης ἐκ τῆς* Neue Papiermanufactur *ἐν Στρασβούργῳ.* — *Μελάνη* Frey & Sening, *ἐν Λειψίᾳ.*